ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет обліку та фінансів
Кафедра обліку і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти
магістр

на тему: «Методика обліку та аналіз фінансових результатів»

Виконав: здобувач вищої освіти
за освітньо-професійною програмою
Облік і оподаткування
другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 071 Облік і оподаткування
групи 1
Турченко А. Ю.
Керівник: Лега О. В.
Рецензент: Гнатишин Л. Б.

Полтава 2025 року

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет обліку та фінансів
Кафедра обліку і оподаткування

Освітньо-професійна програма Облік і оподаткування
Спеціальність 071 Облік і оподаткування
Рівень вищої освіти другий (магістерський)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
_____ Наталія КАНЦЕДАЛ
14 листопада 2024 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
Турченко Аліни Юріївни

1. Тема кваліфікаційної роботи: «Методика обліку та аналіз фінансових результатів»

керівник роботи: кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри обліку і оподаткування Лега Ольга Василівна

Затверджено засіданням кафедри протокол № 5 від 07 жовтня 2024 р.

2. Строк подання здобувачем вищої освіти роботи 11 грудня 2025 р.

3. Вихідні дані до роботи:
фінансова звітність за 2022 – 2024 рр.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):
Розділ 1. Теоретико-методичні основи обліку фінансових результатів
Розділ 2. Облік фінансових результатів
Розділ 3. Аналіз фінансових результатів

5. Перелік графічного матеріалу: схеми, рисунки, графіки, діаграми за темою та об’єктом дослідження.

6. Дата видачі завдання: 14 листопада 2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір і затвердження теми роботи.	03.10.2024 р. – 29.10.2024 р.	
2	Затвердження завдання на кваліфікаційну роботу, узгодження плану	30.10.2024 р. – 14.11.2024 р.	
3	Опрацювання літературних джерел	15.11.2024 р. – 10.11.2025 р.	
4	Збір, вивчення і обробка інформації, необхідної для виконання роботи	15.11.2024 р. – 10.11.2025 р.	
5	Виконання теоретичного розділу роботи	15.11.2024 р. – 03.02.2025 р.	
6	Виконання аналітичних розділів роботи	04.02.2025 р. – 10.11.2025 р.	
7	Оформлення тексту роботи	11.11.2025 р. – 21.11.2025 р.	
8	Попередній захист роботи на кафедрі	24.11.2025 р. – 26.11.2025 р.	
9	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень і пропозицій	27.11.2025 р. – 03.12.2025 р.	
10	Нормо-контроль	04.12.2025 р. – 10.12.2025 р.	
11	Захист кваліфікаційної роботи	22.12.2025 р. - 24.12.2025 р.	

Здобувач вищої освіти Аліна ТУРЧЕНКО

Керівник роботи Ольга ЛЕГА

ЗМІСТ

стор.

ВСТУП…… 5

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ…… 8

1.1. Економічний зміст фінансових результатів…… 8

1.2. Стан дослідженості проблеми та наукові напрями її вирішення ……. 14

РОЗДІЛ 2. ОБЛІК ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ……..…….. 21

2.1. Організаційно-правові засади діяльності та облікова політика підприємства…….. 21

2.2. Облік фінансових результатів та відображення інформації у звітності…….. 28

2.3. Податкові аспекти обліку фінансових результатів……..…… 37

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ……..…….. 41

3.1. Фінансово-економічний стан суб’єкта господарювання…… 41

3.2. Аналіз складу, структури та динаміки доходів і витрат підприємства 56

3.3. Аналіз формування фінансових результатів та рентабельності підприємства……...…… 63

ВИСНОВКИ…….. 74

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ……. 77

ДОДАТКИ…….. 88

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасних умовах ринкової економіки фінансові результати є ключовим індикатором ефективності діяльності підприємства та основою для прийняття управлінських рішень. Вони відображають не лише рівень прибутковості суб'єкта господарювання, а й його здатність до самофінансування, інвестування та забезпечення конкурентних переваг.

Динамічність зовнішнього середовища, інфляційні процеси, посилення податкового навантаження й необхідність дотримання міжнародних стандартів обліку зумовлюють зростання ролі якісного бухгалтерського відображення фінансових результатів. Водночас практика вітчизняних підприємств свідчить про наявність проблем із вибором облікової політики, узгодженням фінансової та податкової звітності, а також із забезпеченням прозорості аналітичної інформації.

Особливої ваги дослідження набуває для підприємств аграрної сфери, де специфіка виробництва, сезонність і залежність від зовнішніх факторів суттєво впливають на формування доходів і витрат. Це потребує вдосконалення методики обліку та аналізу фінансових результатів, що дозволить своєчасно виявляти резерви підвищення рентабельності та забезпечувати фінансову стійкість.

Таким чином, актуальність теми зумовлена необхідністю поєднання теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо організації обліку фінансових результатів, їх відображення у звітності та проведення комплексного аналізу для ефективного управління господарською діяльністю.

Мета та завдання дослідження. Мета дослідження полягає у теоретичному узагальненні та практичному обґрунтуванні методики обліку й аналізу фінансових результатів діяльності підприємства, а також у розробці пропозицій щодо вдосконалення інформаційного забезпечення управління прибутковістю та рентабельністю. Для досягнення поставленої мети

визначено такі завдання: 1) розкрити економічну сутність фінансових результатів і дослідити наукові підходи до їх визначення; 2) проаналізувати стан дослідженості проблеми у вітчизняній та зарубіжній літературі та визначити напрями її вирішення; 3) охарактеризувати організаційно-правові засади діяльності підприємства та його облікову політику у частині формування фінансових результатів; 4) дослідити порядок обліку фінансових результатів і відображення відповідної інформації у фінансовій та податковій звітності; 5) провести аналіз фінансово-економічного стану підприємства, структури доходів і витрат та оцінити рентабельність його діяльності; 6) запропонувати практичні рекомендації щодо вдосконалення обліку й аналізу фінансових результатів для підвищення ефективності управління.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єкт дослідження – процес формування, обліку та аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. Предмет дослідження – теоретико-методичні та організаційно-практичні аспекти відображення фінансових результатів у бухгалтерському обліку, фінансовій і податковій звітності, а також методика їх аналізу для оцінки ефективності господарської діяльності.

Методи дослідження. У процесі виконання роботи використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, що забезпечили досягнення поставленої мети: діалектичний метод – для розкриття економічної сутності фінансових результатів та їх ролі у діяльності підприємства; аналіз і синтез – для виявлення складових доходів і витрат, визначення факторів впливу на фінансові результати; індукція та дедукція – для формування логічних висновків і узагальнень; порівняльний метод – для зіставлення показників обліку й звітності за різні періоди; економіко-статистичні методи (графічний, табличний) – для оцінки динаміки фінансових результатів та рентабельності; нормативний і системний підхід – для дослідження правових засад обліку й оподаткування фінансових результатів; метод економічного аналізу – для оцінки фінансово-економічного стану підприємства та пошуку резервів

підвищення ефективності його діяльності.

Наукова новизна дослідження полягає у розробці алгоритму комплаєнс-контролю фінансових результатів, що забезпечує комплексну перевірку від збору первинних даних до зіставлення фінансової та податкової звітності. Удосконалено підхід до управлінського обліку операційної діяльності шляхом формування звіту про прибутковість за центрами відповідальності, який дозволяє деталізовано оцінювати ефективність окремих напрямів бізнесу. Запропоновані інструменти спрямовані на підвищення прозорості обліку, зменшення податкових ризиків та обґрунтованість управлінських рішень.

Практичне значення результатів дослідження полягає у можливості використання розробленого алгоритму комплаєнс-контролю для підвищення якості внутрішнього аудиту та своєчасного виявлення бухгалтерських і податкових помилок. Запропонована форма управлінського звіту про прибутковість операційної діяльності забезпечує деталізоване відображення результатів по центрах відповідальності, що створює основу для більш ефективного планування, контролю та управління ресурсами підприємства. Реалізація отриманих рекомендацій сприятиме зростанню фінансової стійкості та конкурентоспроможності суб'єкта господарювання.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та висновки кваліфікаційної роботи пройшли апробацію на науково-практичних конференціях - VIII Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством» (ПДАУ, 25 березня 2025 р.) та III Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми сучасної науки: теоретичні та практичні дослідження молодих учених» (м. Полтава, 14–15 квітня 2025 р.).

Публікації. За темою кваліфікаційної роботи опубліковано 1 фахову статтю та 2 тези у матеріалах конференцій загальним обсягом 0,12 др. арк.

РОЗДІЛ 1.
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

1.1. Економічний зміст фінансових результатів

Фінансовий результат являє собою комплексний, інтегральний та узагальнений показник ефективності господарської діяльності підприємства, що формується як арифметична різниця між доходами та витратами звітного періоду [4]. У науковій та нормативній традиції він розглядається як ключовий індикатор економічної спроможності суб'єкта господарювання - здатності генерувати чисті економічні вигоди, раціонально використовувати ресурси та забезпечувати приріст власного капіталу.

Методологічно фінансовий результат відображає наслідки управлінських рішень, структури витрат, особливостей формування доходів і рівня організації облікової політики, а його визначення базується на принципах нарахування, відповідності та своєчасного розкриття інформації у фінансовій звітності [42].

З позиції національних та міжнародних стандартів фінансової звітності фінансовий результат конкретизується у формі прибутку або збитку**.** Прибуток засвідчує перевищення доходів над витратами та відображає створену підприємством економічну цінність, тоді як збиток сигналізує про втрати, неефективність або тимчасові дисбаланси у діяльності [37; 63].

Відповідно до НП(С)БО 1 та МСБО 1, фінансовий результат є невід'ємним елементом системи обліково-аналітичного забезпечення управління, оскільки визначає зміну власного капіталу, формує основу для ухвалення стратегічних рішень, впливає на інвестиційну привабливість підприємства та забезпечує прозорість його економічного стану для зовнішніх користувачів фінансової інформації [17].

Таблиця 1.1

Визначення поняття «фінансовий результат» у працях науковців та нормативних джерел

Автор / Джерело	Визначення фінансового результату
Бутинець Ф. Ф.	Фінансовий результат - підсумковий показник діяльності підприємства, що визначається як різниця між доходами та витратами і характеризує ефективність використання ресурсів.
Грабова Н. М.	Фінансовий результат - узагальнююча характеристика наслідків господарської діяльності, яка визначає зміну власного капіталу та відображає кінцеву ефективність управлінських рішень.
Шийка Г. І.	Фінансовий результат - інтегральний показник співвідношення доходів і витрат, що характеризує економічну успішність діяльності підприємства та її обліково-аналітичні наслідки.
МСБО 1 «Подання фінансової звітності»	Фінансовий результат - прибуток або збиток за період, що відображає всі доходи та витрати, визнані відповідно до принципу нарахування та вимог МСФЗ.
НП(С)БО 1 «Звіт про фінансові результати»	Фінансовий результат - прибуток або збиток підприємства, визначений як різниця між доходами й витратами звітного періоду, який впливає на власний капітал.

Фінансовий результат є одним із найважливіших показників, що відображає успішність господарської діяльності підприємства [25]. Його аналіз дозволяє не лише оцінити поточний стан, а й закласти підґрунтя для стратегічного розвитку (рис. 1.1).

Дохід – Витрати = Фінансовий результат	
→ якщо сума позитивна → Прибуток → Дт 79 / Кт 441 → збільшення власного капіталу	→ якщо сума від'ємна → Збиток → Дт 442 / Кт 791 → зменшення власного капіталу
Фінансовий результат → визначає зміну власного капіталу → впливає на фінансову стійкість → формує основу для управлінських рішень та планування розвитку.	

Рис. 1.1. Фінансовий результат як ключовий індикатор ефективності діяльності підприємства

Фінансовий результат виконує не лише облікову функцію, а й виступає стратегічним орієнтиром для прийняття рішень (додаток А). Його правильне визначення і аналіз є критично важливими для забезпечення фінансової стабільності та сталого розвитку підприємства [38].

Для забезпечення достовірного визначення фінансового результату

необхідним є комплексний підхід до відображення доходів і витрат, оцінки впливу облікової політики та класифікації результатів діяльності підприємства [29].

Подана схема узагальнює ключові елементи процесу формування фінансового результату, відображаючи не лише взаємозв'язки між доходами та витратами, а й методологічні чинники, що визначають величину прибутку або збитку.

Така візуалізація дозволяє систематизувати основні етапи та умови формування фінансового результату, підкреслюючи його роль у забезпеченні фінансової стійкості та прийнятті управлінських рішень.

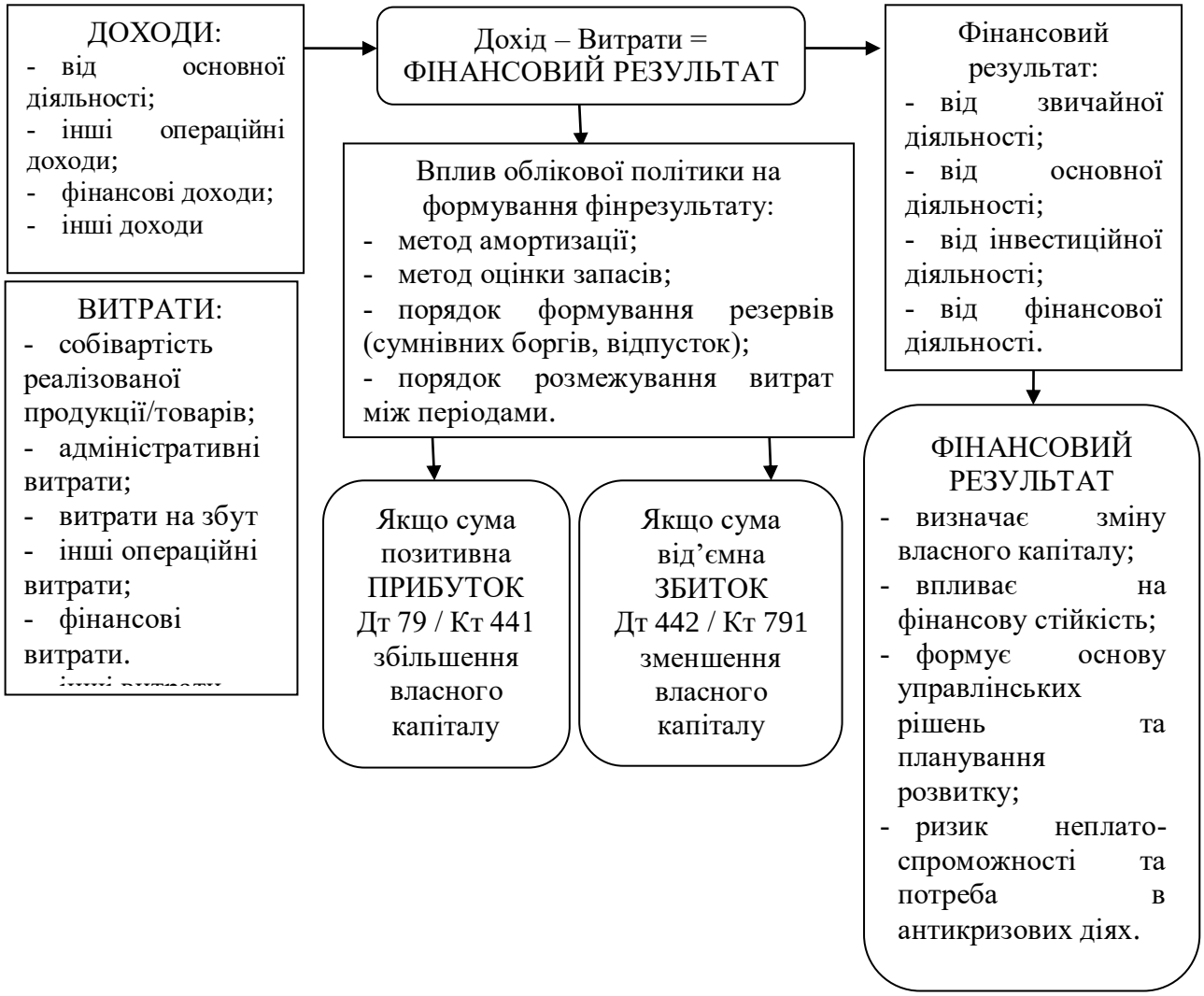

Рис. 1.2. Структурно-логічна схема формування фінансового результату підприємства та факторів його впливу

Запропонована структурно-логічна схема демонструє, що фінансовий результат є інтегральним показником ефективності діяльності підприємства, який формується під впливом сукупності облікових, економічних та управлінських факторів. Від правильності визнання доходів і витрат, обраних методів оцінки та сформованої облікової політики залежить об'єктивність показника прибутку або збитку, а отже - стан власного капіталу, рівень фінансової стійкості та можливості подальшого розвитку підприємства. Схема підкреслює важливість узгодженості облікових процедур та аналітичного супроводу для забезпечення прозорості фінансових результатів і ефективності управління. Разом з тим, вона дає можливість розглянути фінансовий результат з позицій різних видів діяльності та визначити чистий фінансовий результат, що є мірою ефективності господарювання [22].

Класифікація фінансових результатів є важливим елементом аналітичного забезпечення управління діяльністю підприємства, оскільки дозволяє систематизувати джерела їх формування та визначити особливості впливу окремих видів діяльності на кінцевий показник ефективності. Розмежування фінансових результатів за різними класифікаційними ознаками - видом діяльності, характером результату, методами оцінки чи рівнем деталізації - забезпечує більш глибоке розуміння природи прибутку або збитку та підвищує інформаційну цінність облікових даних для прийняття управлінських рішень [31].

Класифікація фінансових результатів (багаторівнева):

1. За видами діяльності: фінансовий результат від операційної діяльності; фінансовий результат від інвестиційної діяльності; фінансовий результат від фінансової діяльності; фінансовий результат від іншої діяльності; загальний фінансовий результат діяльності підприємства.

2. За характером результату: прибуток; збиток; нульовий фінансовий результат (break-even).

3. За періодичністю формування: проміжний фінансовий результат

(місяць/квартал); річний фінансовий результат.

4. За способом формування: бухгалтерський фінансовий результат; податковий фінансовий результат (оподатковуваний прибуток); економічний фінансовий результат (з урахуванням альтернативних витрат).

5. За рівнем деталізації: загальний фінансовий результат; фінансовий результат за центрами відповідальності; фінансовий результат за видами продукції; фінансовий результат за проектами.

6. За впливом облікової політики: скоригований фінансовий результат; нескоригований фінансовий результат.

7. За методом оцінки результату: фактичний фінансовий результат; прогнозний фінансовий результат; плановий фінансовий результат; нормативний фінансовий результат [64].

На основі такої структурованої інформації керівництво може прицільно контролювати витрати та доходи за кожним видом діяльності та оперативно коригувати стратегію, спрямовуючи ресурси на найбільш прибуткові напрями [38]. Чітке групування фінансових результатів за ключовими ознаками підвищує прозорість облікової інформації, сприяє коректній оцінці ефективності та формує основу для стратегічного планування й подальших аналітичних досліджень.

Залежно від співвідношення доходів і витрат, результат може бути позитивним (прибуток), негативним (збиток) або нульовим [37].

Кожен із цих варіантів має свої особливості, що стосуються бухгалтерського обліку, впливу на власний капітал, управлінських рішень та сигналів для керівництва.

Порівняння цих трьох категорій дозволяє не лише констатувати факт успіху чи невдачі за звітний період, але й глибоко зрозуміти причини формування кінцевого фінансового показника [31].

У табл. 1.2 представлено порівняння основних характеристик трьох типів фінансового результату.

Таблиця 1.2

Порівняння прибутку, збитку та нульового результату

Показник	Прибуток	Збиток	Нульовий результат
Фінансовий зміст	Доходи > Витрати	Доходи < Витрати	Доходи = Витрати
Що показує	Ефективність діяльності	Проблеми в діяльності або збитковість періоду	Доходи дорівнюють витратам, прибуток і збиток відсутні.
Відображення у балансі	Збільшує нерозподілений прибуток	Формує/збільшує непокритий збиток	Не впливає на власний капітал
Облікові проведення	Дт 79 – Кт 441	Дт 442 – Кт 791	Доходи і витрати закриваються на рахунок 79; сальдо відсутнє
Управлінські наслідки	Можна розподіляти або реінвестувати	Потрібно шукати джерела покриття	Аналіз доцільності діяльності або період «очікування»
Сигнали для керівництва	Можна планувати розвиток	Потреба у корекції стратегії чи витрат	Контроль за витратами, рішення про активізацію
Ймовірність виникнення	Найпоширеніший результат успішної діяльності	Можливий у кризові періоди, при помилках або спаді продажів	Характерний для новостворених або «сплячих» підприємств

Фінансовий результат у бухгалтерському обліку не має окремих правил фіксації, оскільки він є наслідком обліку доходів і витрат [35]. Його формування повністю ґрунтується на принципах, що регулюють ці категорії. Основним серед них є принцип нарахування, визначений у ст. 4 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність». Цей принцип передбачає визнання доходів і витрат у тому періоді, коли вони виникають, незалежно від дати надходження або виплати коштів. Отже, фінансовий результат – це арифметичне відображення фактичної діяльності підприємства, сформоване на базі узгодженого обліку доходів і витрат.

Застосування принципу нарахування забезпечує об’єктивність фінансової звітності, роблячи її надійною основою для аналізу та управлінських рішень [43]. Формування достовірної фінансової звітності вимагає дотримання ключових принципів бухгалтерського обліку. Зокрема,

важливу роль відіграють правила визнання доходів і витрат, що ґрунтуються на концепції нарахування (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Визнання доходів і витрат: економічна сутність та приклади

Правило	Теоретичне обґрунтування та приклад застосування
Визнання доходів і витрат у момент їх економічного виникнення, а не при фактичному грошовому русі	Відповідно до принципу нарахування, господарські операції визнаються тоді, коли вони здійснені з економічної точки зору. Наприклад, якщо підприємство реалізувало продукцію, собівартість якої становить 10 тис. грн, за ціною 16 тис. грн, то в момент відвантаження виникають одночасно такі облікові дії: списання товару (активу) – 10 тис. грн, визнання доходу – 16 тис. грн, формування фінансового результату – прибутку в сумі 6 тис. грн. Подальше отримання коштів не впливає на доходи або витрати, адже ці показники вже були визнані на момент відвантаження.
Витрати співвідносяться з доходами того ж періоду, в якому вони були понесені для їх отримання	Сутність даного правила полягає в принципі відповідності доходів і витрат. Так, якщо у грудні 2024 року було здійснено передоплату за оренду виробничого приміщення на 2025 рік, ця сума не визнається витратами у 2024 році. Згідно з принципом нарахування, витрати мають бути розподілені пропорційно до періодів фактичного використання ресурсу – щомісячно або щоквартально протягом 2025 року. Це забезпечує коректне формування фінансового результату, відображаючи економічну суть витрат.

Фінансовий результат для підприємств визначається на основі принципу нарахування. Отже, застосування принципу нарахування та відповідності доходів і витрат дає змогу більш точно відображати фінансові результати діяльності підприємства. Це забезпечує об'єктивність звітності та сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень на основі реального економічного стану компанії [36].

1.2. Стан дослідженості проблеми та наукові напрями її вирішення

Питання достовірного формування фінансових результатів підприємства є однією з ключових тем у наукових дослідженнях у сфері бухгалтерського обліку. Особливу увагу приділяють впливу правил визнання доходів і витрат на об’єктивність фінансової звітності, адже саме ці показники є основою для

оцінки ефективності діяльності підприємства. У працях сучасних науковців досліджуються шляхи удосконалення методології обліку, що забезпечує правильне відображення фінансового результату відповідно до економічної сутності операцій. Серед актуальних наукових напрямів - впровадження міжнародних стандартів, гармонізація облікової політики з управлінськими потребами та розвиток інструментів аналітики для глибшого розуміння прибутковості підприємств [39].

Науковці Назарова Г. Б., Кононенко Л. В. та Калашнікова А. К. досліджували актуальну проблематику удосконалення облікових процедур формування фінансових результатів. У роботі було розглянуто сучасний стан обліку фінансових результатів в умовах трансформації економічних процесів та адаптації до вимог європейського законодавства. Дослідники акцентували увагу на суперечностях між обліковими стандартами та реальними потребами користувачів фінансової звітності, а також окреслили проблеми, пов’язані з класифікацією доходів і витрат у межах різних видів діяльності [42].

У наукових працях Гудзь Н. В. [9], Шипіної С. Б. [71], Пасенка Н. С. [52] та Якименка М. В. [73] визначено ключові принципи бухгалтерського обліку, що безпосередньо впливають на формування фінансових результатів підприємств. Автори здійснили порівняльний аналіз національних і міжнародних підходів, а також розглянули проблематику гармонізації звітності, розширення аналітичного потенціалу обліку та відповідності інформації вимогам користувачів.

У межах досліджень запропоновано низку практичних рішень для вдосконалення механізму формування показників фінансових результатів. Серед них - деталізація Плану рахунків шляхом запровадження додаткових субрахунків на рахунках 79 та 44, включення адміністративних і збутових витрат до складу витрат основної діяльності, виокремлення обліку інвестиційної діяльності у спеціальні класи рахунків, а також модифікація

форми Звіту про фінансові результати з урахуванням особливостей оподаткування, зокрема для підприємств-«єдинників».

Реалізація цих підходів сприяє підвищенню інформативності та порівнянності фінансової звітності, точнішому відображенню результатів окремих видів діяльності, а також кращій адаптації обліку до сучасної економічної практики. У висновках наголошується, що удосконалена система забезпечує не лише об’єктивне відображення фінансових результатів, а й створює підґрунтя для подальших наукових досліджень у сфері аналітичного розкриття інформації.

Скорнякова Ю. Б. та Мордвинов К. О. зосередили увагу на вивченні концептуальних підходів до формування фінансових результатів в обліковій системі підприємства, акцентуючи на ключовій ролі облікової політики у процесі визначення прибутків і збитків. У межах проведеного дослідження обґрунтовано доцільність застосування принципу нарахування для забезпечення достовірного, об’єктивного та логічного відображення фінансових показників діяльності суб’єкта господарювання [62].

У центрі уваги авторів - не лише технічна, а й сутнісна сторона фінансового результату, який трактується як приріст (або зменшення) чистих активів без залучення зовнішнього капіталу. Саме така інтерпретація забезпечує гармонійне поєднання облікових механізмів із економічною сутністю процесів. На основі критичного аналізу нормативних джерел та сучасної практики, дослідники презентували класифікацію принципів обліку доходів і витрат, а також систематизували ключові компоненти облікової політики, що прямо або опосередковано впливають на результативність діяльності [62].

Одним із центральних положень дослідження стала диференціація підходів до визнання доходів і витрат залежно від вибраного методу - касового або нарахувань. Обґрунтовано, що касовий метод, попри свою простоту, має низку суттєвих обмежень, які можуть призвести до викривлення фінансової

інформації, особливо в умовах неповного господарського циклу. Натомість принцип нарахування дозволяє забезпечити адекватність і повноту відображення господарських процесів, зокрема амортизації, відстрочених платежів, заборгованостей, доходів і витрат майбутніх періодів.

Особливу увагу автори приділили ролі облікової політики як чинника впливу на фінансовий результат. Запропоновано поділ елементів облікової політики за ступенем прогнозованості їх впливу: від цілком передбачуваних до мало прогнозованих. Наприклад, метод амортизації або оцінки запасів може істотно змінювати облікову величину прибутку у звітному періоді без зміни фактичної економічної суті операцій. У цьому контексті запропоновано класифікацію елементів політики за об’єктами обліку та за рівнем впливу на результат, що дозволяє керівникам підприємств усвідомлено підходити до формування облікової політики як до інструменту стратегічного управління [22]. У результаті дослідження зроблено висновок про те, що фінансові результати діяльності в системі обліку мають розглядатися не лише як результат арифметичного порівняння доходів і витрат, а як комплексна економічна категорія, що відображає зміни у вартості чистих активів підприємства. Метод нарахувань, будучи загальновизнаним у міжнародній практиці, є найбільш ефективним для досягнення достовірності фінансової інформації, що використовується як у внутрішньому управлінні, так і для зовнішніх користувачів [63]. Таким чином, запропоновані підходи поглиблюють наукові уявлення про облікову природу фінансових результатів і закладають методологічні основи для удосконалення інформаційного забезпечення управлінських рішень на підприємстві.

Багрій Н. Я. і Тивончук О. І. розглядають фінансові результати як підсумок господарської діяльності, що формується шляхом зіставлення доходів і витрат, та акцентують увагу на впливі облікової політики на їх визначення. [1].

Наголошено на важливості формалізації методичних підходів у Наказі

про облікову політику та впровадження внутрішньої звітності щодо розподілу прибутку.

З метою підвищення аналітичної цінності облікової інформації запропоновано запровадити типову форму бухгалтерської довідки-розрахунку [36].

Також акцентовано на негативних наслідках відсутності резерву сумнівних боргів, що призводить до завищення активів у фінансовій звітності [35]. Подані у табл. 1.4 ключові особливості фінансових результатів узагальнюють методологічні та практичні аспекти їх формування, акцентуючи увагу на взаємозв'язку між обліковими процедурами, економічним змістом операцій та управлінськими наслідками.

Такий підхід дозволяє глибше оцінити природу фінансового результату та визначити чинники, що впливають на його об'єктивність і аналітичну цінність [39].

Таблиця 1.4

Структурні особливості фінансових результатів: прояв у практиці та висновки для управління

Особливості фінансових результатів	Практичний прояв	Висновок
1	2	3
ФР - багатовимірний показник, а не проста різниця доходів і витрат	На підприємстві зростає прибуток при незмінних обсягах діяльності через зміни в управлінні, структурі витрат чи продуктивності	Фінансовий результат відображає якість бізнес-моделі, а не лише обсяг операцій
Різна природа фінансових результатів за видами діяльності	Операційний прибуток зростає, але інвестиційний — негативний через дооцінки та переоцінки	Аналіз ФР має бути багаторівневим і деталізованим
Бухгалтерський та податковий прибуток можуть суттєво відрізнятись	За однаковими даними обліку податковий результат показує збиток через коригування за ПКУ	ФР у бухобліку ≠ ФР у податковій моделі
Амортизація істотно впливає на ФР	Зміна методу амортизації впливає на розмір амортизаційних витрат у звітних періодах і, відповідно, на величину фінансового результату.	Метод амортизації - інструмент керування результатом
Методи оцінки запасів змінюють фінансовий результат	FIFO в умовах інфляції створює вищий прибуток, ніж середньозважена	Облікова політика може суттєво «підсилювати» або «згладжувати» прибуток

Продовж. табл. 1.4

1	2	3
Створення резерву сумнівних боргів збільшує витрати періоду, а списання безнадійної дебіторської заборгованості в межах сформованого резерву не створює додаткових витрат	Після створення резерву сумнівних боргів ФР знижується, але при списанні без збитку показник покращується	Резерви переносять витрати в часі і згладжують коливання ФР
Прибутковість не дорівнює ліквідності	Підприємство має прибуток, але не може виконати зобов'язання через дефіцит грошових коштів	ФР - не абсолютний індикатор фінансового здоров'я
Переоцінка активів може впливати на фінансовий результат та власний капітал підприємства	Зростання прибутку без збільшення грошових потоків	Потрібна обережність при інтерпретації ФР за МСФЗ
Момент визнання операцій змінює прибуток сильніше, ніж їх обсяг	Відстрочення доходу або прискорене визнання витрат змінює прибуток періоду	Управління ФР відбувається через момент визнання операцій
Фінансовий результат має поведінковий ефект	При зростанні прибутку менеджмент вимагає більше бонусів, інвестори збільшують очікування	ФР керує поведінкою учасників бізнес-процесів

Сучасний фаховий дискурс щодо обліку фінансових результатів зосереджений на забезпеченні прозорості, достовірності та аналітичної корисності звітної інформації в умовах глобалізації та діджиталізації економіки, що зумовлено необхідністю адаптації облікових методик до швидкозмінних бізнес-моделей і макроекономічної ситуації. Водночас ключовим залишається об'єктивне відображення економічної сутності операцій, зокрема в умовах складної структури доходів і витрат та потреби мінімізації облікових маніпуляцій. Узагальнені в табл. 1.5 особливості фінансових результатів відображають методологічні й практичні аспекти їх формування та акцентують увагу на взаємозв'язку між обліковими процедурами, економічним змістом операцій і управлінськими наслідками.

Отримані висновки можуть слугувати теоретичною та практичною

основою для вдосконалення облікової політики підприємств і підвищення якості управлінських рішень у сфері формування фінансових результатів.

Таблиця 1.5

Фаховий дискурс щодо обліку фінансових результатів: вектори розвитку та практичні рекомендації

Автор	Виявлені проблеми у сфері обліку фінансових результатів	Пропоновані шляхи вирішення
Онищенко О., Солодков Д. [49]	Недостатня узгодженість облікової політики з реальними потребами управління прибутком; відсутність системного механізму розподілу та використання фінансового результату.	Формування комплексного обліково-аналітичного механізму управління прибутком; деталізація елементів облікової політики; посилення контролю за етапами формування фінансового результату.
Губарик О., Іванова Д. [8]	Проблеми обліку фінансових результатів у малих підприємств: спрощені облікові підходи, що викривляють дані; труднощі у співставленні доходів і витрат; нестача нормативних роз'яснень.	Запровадження детальніших внутрішніх регістрів; уточнення методів розмежування доходів/витрат; адаптація облікової політики малого бізнесу до вимог НП(С)БО.
Назарова Г. [42]	Застарілість окремих облікових процедур; недостатня адаптованість до цифрових умов; неповнота аналітичного забезпечення прийняття рішень.	Цифровізація облікових процедур; впровадження автоматизованих систем формування фінансового результату; модернізація внутрішніх регістрів та форм звітності.
Скорнякова Ю., Мордвинов К. [62]	Недостатня методологічна визначеність процесу формування фінансових результатів; надмірна залежність інформації від вибору методів оцінки.	Розробка структурованої системи методів оцінки доходів/витрат; посилення регламентації облікової політики; запровадження галузевих методичних рекомендацій.

Таким чином, фінансовий результат є не лише підсумковим показником діяльності підприємства, а й багатовимірним індикатором ефективності управління, що формується під впливом методологічних, облікових та аналітичних чинників [64].

Запропоновані напрями вирішення орієнтовані на гармонізацію облікової політики, цифровізацію процедур, поглиблення аналітики та уточнення підходів до визнання доходів і витрат, що підвищує достовірність і управлінську цінність фінансової інформації.

РОЗДІЛ 2.
ОБЛІК ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

2.1. Організаційно-правові засади діяльності та облікова політика підприємства

Вивчення організаційно-правових засад діяльності підприємства та його облікової політики є надзвичайно актуальним для дослідження фінансових результатів, оскільки саме ці елементи визначають правове поле функціонування суб'єкта господарювання та формують основу для ведення бухгалтерського й податкового обліку. Від обраної організаційно-правової форми залежить порядок оподаткування, структура власного капіталу, можливості залучення інвестицій та рівень відповідальності учасників.

Облікова політика, у свою чергу, виступає інструментом адаптації загальних норм законодавства до специфіки діяльності конкретного підприємства. Вона визначає методи оцінки активів і зобов'язань, порядок визнання доходів і витрат, організацію документообігу, форми внутрішньої та зовнішньої звітності. Правильний вибір облікової політики забезпечує достовірність показників фінансової звітності, зменшує ризики податкових донарахувань і створює інформаційну базу для управлінських рішень.

Таким чином, дослідження організаційно-правових засад та облікової політики є важливою передумовою для подальшого аналізу фінансових результатів, адже дозволяє розкрити взаємозв'язок між правовим статусом підприємства, його системою обліку та фактичними результатами господарської діяльності.

Приватне сільськогосподарське підприємство було створене у 2001 році та зареєстроване в Полтавській області. Суб'єкт господарювання функціонує на загальній системі оподаткування та є платником податку на додану вартість.

Згідно з даними Єдиного державного реєстру юридичних осіб, підприємство має визначених керівника, засновника та кінцевого бенефіціарного власника. Розмір статутного капіталу становить 10000 грн, що відповідає особливостям функціонування підприємств такого організаційно-правового формату.

Основним видом діяльності Підприємства є вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур (КВЕД 01.11). Саме зернове виробництво формує ключову частину доходів підприємства, забезпечуючи фінансову стабільність та створюючи базу для розвитку інших напрямів господарювання. Вибір цього виду діяльності зумовлений аграрним профілем регіону та високим попитом на зернові й олійні культури як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

Фінансово-економічна характеристика підприємства неможлива без оцінки його ключових показників, які відображають масштаби діяльності, ефективність господарювання та рівень фінансової стійкості. Для цього проаналізуємо динаміку доходів, чистого прибутку, активів, зобов’язань і чисельності персоналу Підприємства за 2021 – 2024 рр. (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Фінансові показники Підприємства у 2021 – 2024 рр.

Рік	Дохід, тис. грн	Чистий прибуток (збиток), тис. грн	Активи, тис. грн	Зобов’язання, тис. грн	Кількість працівників, осіб
2021	7 539,0	2 382,2	44 363,0	26 307,3	14
2022	23 182,2	-148,6	67 101,3	49 194,2	16
2023	52 963,5	16 906,5	49 723,7	14 910,1	18
2024	48 786,7	5 670,1	54 032,8	13 549,1	18

Аналіз динаміки фінансово-економічних показників Підприємства свідчить про поступальний розвиток підприємства із певними коливаннями результатів. Упродовж 2021 – 2022 рр. спостерігалося суттєве зростання доходів - майже утричі, однак у 2022 році воно не супроводжувалося

прибутковістю, що призвело до від’ємного фінансового результату. Це свідчить про високий рівень витрат та фінансових навантажень у зазначений період.

Найуспішнішим для підприємства став 2023 рік, коли дохід зріс до 52,9 млн грн, а чистий прибуток сягнув 16,9 млн грн, що відображає ефективне використання ресурсів та оптимізацію витрат. Проте у 2024 році, попри збереження високих обсягів доходів (48,8 млн грн), прибутковість знизилася майже утричі, до 5,7 млн грн, що може бути пов’язано з підвищенням собівартості виробництва чи зовнішніми ринковими чинниками.

Активи підприємства зростали нерівномірно: максимального значення (67,1 млн грн) вони досягли у 2022 році, після чого скоротилися, проте у 2024 р. знову піднялися до 54,0 млн грн. Водночас зобов’язання у 2021 – 2022 рр. були значними (26,3 – 49,2 млн грн), що свідчило про залежність від позикових джерел фінансування. Починаючи з 2023 року підприємству вдалося суттєво скоротити боргове навантаження, знизивши його до 13,5 млн грн у 2024 р., що є позитивною тенденцією.

Середньооблікова чисельність персоналу залишалася стабільною і варіювала від 14 до 18 осіб, що підтверджує сталість кадрового потенціалу та оптимальне співвідношення трудових ресурсів до масштабів виробництва.

Отже, підприємство демонструє позитивну динаміку розвитку та здатність адаптуватися до змін ринкового середовища, хоча прибутковість залишається нестабільною. Важливим резервом підвищення ефективності діяльності є подальше удосконалення структури витрат і посилення контролю за фінансовими результатами.

Організаційно-економічна структура Підприємства побудована за функціональним принципом, що дозволяє ефективно розподіляти обов’язки та контролювати виробничо-господарські процеси. На чолі підприємства перебуває директор, який здійснює загальне керівництво, відповідає за стратегічний розвиток і взаємодію з контрагентами, державними органами та

фінансовими установами.

У структурі управління виділяються такі основні напрями:

- бухгалтерська служба**,** яка забезпечує ведення бухгалтерського, податкового та управлінського обліку, формує фінансову звітність і здійснює контроль за розрахунками;

- виробничий підрозділ**,** що відповідає за організацію технологічного процесу вирощування зернових і олійних культур, використання техніки та дотримання агротехнологій;

- економічна служба, яка займається плануванням витрат, аналізом доходів і результатів діяльності, контролем за собівартістю продукції;

- адміністративно-управлінський персонал, що забезпечує організацію внутрішньої діяльності, кадрову політику та документообіг.

Чисельність працівників підприємства є відносно невеликою (14 – 18 осіб упродовж 2021 – 2024 рр.), що обумовлює універсальність виконання функцій персоналом та високий рівень концентрації управлінських і виробничих завдань. Водночас компактна структура дозволяє зменшити адміністративні витрати та забезпечити гнучкість у прийнятті рішень.

Таким чином, організаційно-економічна структура Підприємства характеризується поєднанням централізованого управління з функціональним розподілом обов’язків, що сприяє ефективному використанню ресурсів і забезпеченню стабільного функціонування господарства.

Облікова політика Підприємства визначається відповідно до вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Податкового кодексу України та Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Як суб’єкт господарювання на загальній системі оподаткування підприємство веде фінансовий облік за національними стандартами (НП(С)БО), а податковий облік - згідно з чинними нормами податкового законодавства.

Основними положеннями облікової політики є: метод оцінки запасів – за

собівартістю придбання з використанням рахунку 20 «Виробничі запаси»; метод нарахування амортизації – прямолінійний для основних засобів та інших необоротних активів; оцінка готової продукції – за фактичною виробничою собівартістю, що визначається на підставі калькуляції; метод визнання доходів – за принципом нарахування, тобто у момент їх виникнення, незалежно від фактичного отримання грошових коштів; облік витрат – здійснюється за видами витрат діяльності та статтями калькуляції, що дозволяє деталізовано відслідковувати собівартість виробництва.

Організація документообігу на підприємстві здійснюється на підставі затвердженого графіка, який визначає строки подання первинних документів, відповідальних осіб та порядок їх зберігання. Це забезпечує своєчасність відображення господарських операцій і достовірність даних у фінансовій звітності.

Особливістю облікової політики Підприємства є орієнтація на спрощення процедури формування фінансових результатів за рахунок застосування стандартизованих форм документів і мінімізації ручної обробки даних (додаток Б). Такий підхід дозволяє уникати зайвих витрат часу та знижує ризики помилок, що особливо важливо для підприємства з обмеженим кадровим ресурсом.

Таким чином, облікова політика підприємства забезпечує баланс між законодавчими вимогами, специфікою діяльності та потребами управління, створюючи інформаційну основу для об’єктивної оцінки фінансових результатів. Водночас важливим є не лише визначення методичних підходів у межах облікової політики, а й розуміння принципів формування фінансових результатів у бухгалтерському обліку та їх подальшої презентації у фінансовій звітності. Принципи визнання доходів і витрат, порядок визначення фінансових результатів в обліку та їх відображення у звітності мають як технічне, так і сутнісне значення (додаток В). Для систематизації цих підходів узагальнимо їх у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Принципи та порядок визначення фінансових результатів в обліку та звітності

Елемент	Принцип визнання	Відображення в обліку	Технічне визначення результату	Презентація у фінансовій звітності
Доходи	Збільшення економічних вигод у вигляді зростання активів або зменшення зобов'язань, що веде до зростання власного капіталу (крім внесків власників)	Обліковуються за кредитом рахунків класу 7; переносяться у кредит рахунку 79 «Фінансові результати»	Перевищення кредитового обороту рахунку 79 над дебетовим визнається прибутком	- Баланс: прибуток відображається як складова власного капіталу (рах. 44) - Звіт про фінансові результати: показує прибуток за технічним розрахунком - Звіт про рух грошових коштів: відображає вплив прибутку на збільшення коштів
Витрати	Зменшення економічних вигод у вигляді зменшення активів або збільшення зобов'язань, що веде до зменшення власного капіталу (крім його вилучення чи розподілу власниками)	Обліковуються за дебетом рахунків класу 9; переносяться у дебет рахунку 79 «Фінансові результати»	Перевищення дебетового обороту рахунку 79 над кредитовим визнається збитком	- Баланс: збиток зменшує власний капітал (рах. 44) - Звіт про фінансові результати: показує збиток як фінансовий результат періоду - Звіт про рух грошових коштів: відображає зменшення грошових потоків

Таким чином, визначення фінансового результату в обліку має дві складові: технічну, яка полягає у співставленні доходів і витрат на рахунку 79 «Фінансові результати», та сутнісну, що знаходить відображення у власному капіталі підприємства (рах. 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)»).

У фінансовій звітності прибуток або збиток одночасно відображається у кількох формах: у балансі - як елемент власного капіталу, у звіті про фінансові результати - як результат звітного періоду, а у звіті про рух грошових коштів -

як чинник зміни ліквідності. Це забезпечує комплексне уявлення про фінансовий стан підприємства та дозволяє користувачам звітності приймати обґрунтовані рішення. Водночас важливо враховувати, що на процес формування та оцінки фінансових результатів безпосередньо впливають окремі елементи облікової політики, які визначають порядок визнання доходів, витрат, оцінки активів і зобов'язань. Для більшої наочності їх систематизовано в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Класифікація елементів облікової політики, що впливають на процес обліку та оцінку фінансових результатів

Критерій класифікації	Група елементів	Зміст та приклади
За об'єктами обліку	Облік доходів	Перелік і склад доходів; метод оцінки ступеня завершеності операцій з надання послуг чи виконання робіт на дату балансу.
	Облік витрат	Перелік і склад витрат діяльності; база розподілу загальновиробничих витрат; визначення рівня нормальної потужності; вибір методу обліку витрат і калькулювання собівартості.
	Інші елементи	Метод оцінки запасів при списанні; методи амортизації основних засобів; порядок формування резервів і забезпечень
За рівнем прогнозованості впливу на фінансові результати	Прогнозований вплив	Вибір методу амортизації (крім виробничого); метод обліку фінансових витрат.
	Прогнозований вплив із залежністю від додаткових факторів	Вибір методу оцінки запасів при списанні; порядок формування резервів та забезпечень.
	Малопрогнозований вплив	Вибір бази розподілу загальновиробничих витрат; метод обліку та розподілу транспортно-заготівельних витрат.

Отже, облікова політика має безпосередній вплив на визначення та відображення фінансових результатів у звітності.

Частина її елементів формує цілком прогнозований результат (наприклад, вибір методу амортизації), тоді як інші суттєво залежать від специфіки діяльності та зовнішніх умов (методи оцінки запасів, формування резервів, база розподілу витрат). Це підкреслює необхідність ретельного

вибору облікових рішень, оскільки вони визначають рівень достовірності фінансової звітності та впливають на прийняття управлінських рішень.

2.2. Облік фінансових результатів та відображення інформації у звітності

Формування фінансового результату підприємства неможливе без належного документального підтвердження доходів і витрат. Первинні документи виступають основою для обґрунтованого визнання господарських операцій у бухгалтерському обліку, забезпечуючи достовірність та правомірність даних, що формують прибуток або збиток. У контексті системного підходу до оцінки ефективності діяльності підприємства, важливою є диференціація первинних документів за видами операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Узагальнення таких документів дозволяє створити єдину інформаційну базу для формування об'єктивного фінансового результату, який є основою для стратегічного планування, оцінки ризиків та управлінських рішень.

Таблиця 2.4

Первинні документи та види доходів і витрат

Види доходів/витрат	Первинні документи
1	2
Підтвердження фінансового результату основної діяльності	
Доходи від реалізації продукції, надання послуг, реалізація товарів.	Видаткова накладна, товарно-транспортна накладна, інвойс, акт виконаних робіт (наданих послуг), виписки банку, прибутковий касовий ордер, акт приймання-передачі.
Операційні витрати, адміністративні витрати, витрати на збут.	Накладні на внутрішнє переміщення матеріалів, вимоги, акти на списання використаних матеріалів, картка складського обліку, платіжні доручення, авансові звіти, розрахункові чеки, розрахункова відомість, розрахунково-платіжна відомість, відомість нарахування, виписки банку, видатковий касовий ордер.

Продовж. табл. 2.4

1	2
Підтвердження фінансового результату операційної діяльності	
Доходи (витрати) реалізації інших оборотних активів, доходи (витрати) реалізації іноземної валюти, доходи (витрати) операційної оренди, дохід списання кредиторської заборгованості, нестачі та витрати від псування цінностей, доходи (витрати) штрафів, пені, неустойки, втрати від знецінення запасів, витрати на дослідження та розроблення, доходи від повернення безнадійних боргів, доходи (витрати) від списаних раніше активів.	Видаткова (прибуткова) накладна, товарно-транспортна накладна, розрахунок бухгалтерії, бухгалтерська довідка, акт інвентаризації, акт оцінки товарно-матеріальних цінностей, акт здавання-приймання послуг за договором оренди, акт на списання (оприбуткування) товарно-матеріальних цінностей, виписка банку, видатковий (прибутковий) касовий ордер.
Підтвердження фінансового результату інвестиційної та фінансової діяльності	
Доходи (витрати) реалізації фінансових інвестицій, доходи (витрати) реалізації необоротних активів, дохід безоплатно одержаних активів, доходи (витрати) від неопераційної курсової різниці, дивіденди (отримані та сплачені), інші доходи (витрати) фінансових операцій, втрати від уцінки необоротних активів тощо.	Розрахунок бухгалтерії, бухгалтерська довідка, акт інвентаризації, акт оцінки товарно-матеріальних цінностей, акт на списання (оприбуткування) товарно-матеріальних цінностей, виписка банку, видатковий (прибутковий) касовий ордер, акт на списання (оприбуткування) товарно-матеріальних цінностей.

Облікове відображення фінансових результатів у бухгалтерській системі підприємства здійснюється з використанням рахунків 7 та 9 класів, що дозволяє всебічно охопити процес формування прибутку або збитку. Рахунки 7 класу призначені для обліку доходів, а 9 клас -для обліку витрат за функціональним призначенням та визначення фінансового результату. Також підприємства можуть у цій системі використовувати ще й рахунки класу 8 для обліку витрат за елементами. Однак переважна більшість підприємств цього не робить, адже цей клас рахунків, по-перше, не обов’язковий, по-друге, без нього цілком можна обійтися. Схематичне зображення процесу дозволяє візуалізувати рух інформації між рахунками та їхній вплив на кінцевий фінансовий результат, що формує основу для складання достовірної звітності, прийняття ефективних управлінських рішень та підвищення прозорості фінансового стану суб’єкта господарювання (рис. 2.1).

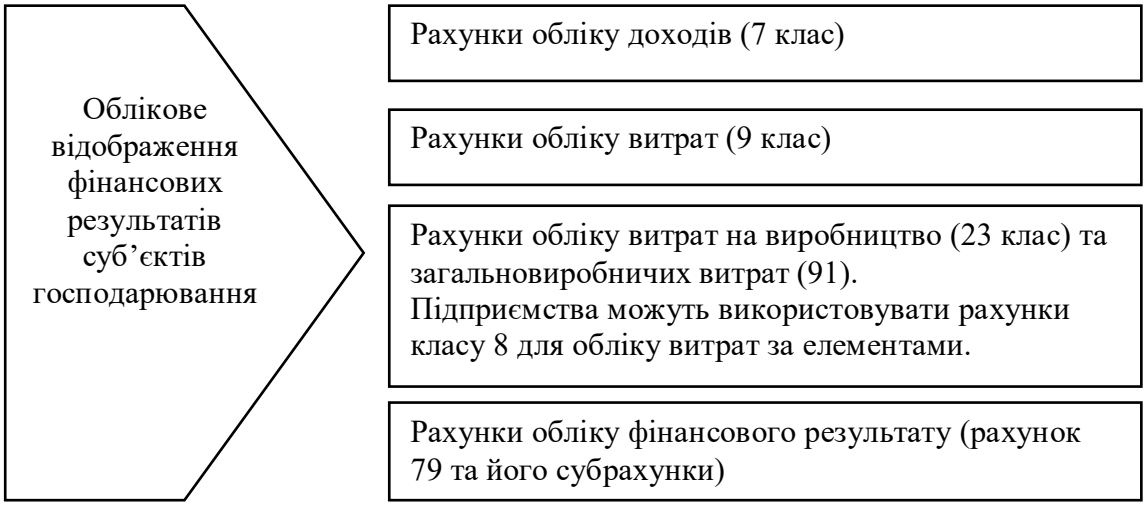

Рис. 2.1. Облікове відображення фінансових результатів суб'єктів господарювання з використанням рахунків

Рахунок обліку фінансових результатів має три субрахунки, призначення яких розкрито у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Характеристика субрахунків рахунку 79 у контексті формування фінансових результатів

Субрахунки рахунку 79	Призначення	Характеристика субрахунків
1	2	3
791	облік результатів операційної діяльності	На цьому субрахунку накопичуються доходи та витрати: основної діяльності підприємства; діяльності, яка пов'язана з забезпеченням основної діяльності. Наприклад: доходи від реалізації продукції, послуг, їхня собівартість, витрати на управління підприємством; збутові витрати; доходи та витрати з оренди; доходи та втрати від зміни валютних курсів тощо
792	облік результатів фінансових операцій	У більшості підприємств результат фінансової діяльності від'ємний, бо більшість підприємств мають фінансові витрати, але не мають фінансових доходів. Приклади фінансових витрат: відсотки за кредитами; відсотки з фінансового лізингу. Для того, щоб мати ще й фінансові доходи, підприємство має отримувати відсотки, наприклад, за такими операціями: здавати об'єкти у фінансовий лізинг; надавати позики. Відтак позитивний результат фінансових операцій може бути у страхових компаній, кредитних спілок, лізингових компаній та інших надавачів фінансових послуг, але не звичайних підприємств

Продовж табл. 2.5

1	2	3
793	облік результатів іншої діяльності	На цей субрахунок відносяться доходи й витрати від будь-якої іншої діяльності, яка не потрапила на субрахунки 791 і 792: витрати від списання необоротних активів, доходи від безоплатно одержаних необоротних активів; доходи від відшкодування збитків від страхової компанії; доходи та витрати від зміни валютних курсів, які пов'язані з такими операціями, і т.д.

Рахунок 79 разом зі своїми субрахунками (791, 792, 793) - це кінцевий рахунок, на який списуються (закриваються) усі рахунки доходів і витрат (додаток Г). Винятком є лише рахунки 23 і 91 - вони закриваються попередньо на інші рахунки (рис. 2.2).

Рахунок 79 (791, 792, 793)	
Дт	Кт
Витрати	Доходи
фінансовий результат підприємства = оборот за Кт 79 – оборот за Дт 79.	
рахунки класів 7 і 9 закриваються на 79.	

Рис. 2.2. Схема формування фінансового результату за даними рахунку 79

Рахунок 79 «Фінансові результати» застосовується для систематизації та узагальнення даних про підсумкові результати діяльності підприємства за звітний період, забезпечуючи завершальний етап формування інформації про прибутки та збитки. Його економічна сутність полягає у відображенні співвідношення між доходами і витратами, що визначає фінансовий результат операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

За кредитом рахунку акумулюються суми, що виникають у процесі закриття рахунків обліку доходів згідно з вимогами облікової політики та НП(С)БО, а за дебетом відображаються витрати підприємства у порядку закриття відповідних рахунків, а також сума нарахованого податку на прибуток, що зменшує фінансовий результат.

Отримане сальдо після завершення всіх завершальних процедур

переноситься на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)», що забезпечує зв'язок між показниками звіту про фінансові результати та власним капіталом (додаток Д). Такий механізм функціонування рахунку 79 забезпечує цілісність облікової інформації, її придатність для аналізу, контролю та прийняття управлінських рішень, а також формує методологічну основу для визначення кінцевого фінансового результату підприємства. На кінець року має бути сальдо або по Кт 441 (нерозподілені прибутки), або по Дт 442 (непокриті збитки). Сальдо по рах. 443 має дорівнювати 0 грн.

Таблиця 2.6

Формування та використання нерозподіленого прибутку за результатами діяльності підприємства

Рахунок	Сальдо Дт		Сальдо Кт
Фінрезультат операційної діяльності (рах. 791	-		1 300 000
Фінрезультат фінансової діяльності (рах. 792)	465 000		-
Фінрезультат іншої діяльності (рах. 793)	550 000		-
Використання нерозподіленого прибутку (рах. 443*)	1500000		-
Сальдо на початок року 01.01.2023 по рах. 441	-		3750000
* Нараховані дивіденди власникам (Дт 443 Кт 671)			
Зміст господарської операції	Дт	Кт	Сума
Закриття фінрезультату операційної діяльності	791	441	1300000
Закриття фінрезультату фінансової діяльності	442	792	465000
Закриття фінрезультату іншої діяльності	442	793	550000
Списання непокритих збитків за рахунок нерозподіленого прибутку (465000 + 550 000)	441	442	1015000
Сальдо попереднє до списання використання прибутку (3 750 000 + 1 300 000 – 1 015 000)	-	441	4035000
Списання використання прибутку в поточному році	441	443	1500000
Сальдо остаточне – нерозподілений прибуток (4 035 000 – 1 500 000)	-	441	2535000

Облік доходів і витрат за видами діяльності потребує чіткого розмежування операційних, інвестиційних та фінансових процесів, що забезпечується використанням спеціалізованих рахунків класів 7 і 9. Це дає змогу коректно формувати фінансовий результат кожного напряму діяльності. У табл. 2.7 подано узагальнену систему використання рахунків для

відображення результатів діяльності підприємства.

Організація обліку доходів і витрат за видами діяльності підприємства передбачає структуроване розмежування фінансових потоків на операційну, інвестиційну та фінансову діяльність. Завдяки такому підходу забезпечується прозоре відображення економічної ефективності кожного напряму діяльності підприємства, що є основою для якісного фінансового аналізу та прийняття управлінських рішень.

Таблиця 2.7

Облікове відображення доходів, витрат і фінансових результатів за видами діяльності підприємства

<table>
<tr><td colspan="4">Використання рахунків для обліку результатів діяльності</td></tr>
<tr><td colspan="2">Операційна діяльність</td><td>Фінансова діяльність</td><td>Інвестиційна діяльність</td></tr>
<tr><td>Основна діяльність</td><td>Інша операційна діяльність</td><td rowspan="2">- Доходи рах. 72, 73
- Витрати рах. 95, 96</td><td rowspan="2">-Доходи рах. 74
- Витрати рах. 97</td></tr>
<tr><td>- Доходи рах. 70
- Витрати рах. 90</td><td>- Доходи рах. 71
- Витрати рах. 92, 93, 94 (додаток Е)</td></tr>
<tr><td colspan="2">Фінансовий результат – рахунок 791</td><td>Фінансовий результат – рахунок 792</td><td>Фінансовий результат – рахунок 793</td></tr>
</table>

У наведеній табл. 2.8 покроково показано, як через бухгалтерські проведення проходить трансформація витрат і доходів у фінансовий результат підприємства:

- процес придбання: фіксується закупівля сировини, ПДВ і розрахунки з постачальником. Усі операції ще не формують витрат, оскільки активи лише переходять з однієї форми в іншу;
- процес виробництва: витрати на матеріали, оплату праці, нарахування ЄСВ та знос формують виробничу собівартість, яка капіталізується у вигляді готової продукції;
- процес реалізації: продукція реалізується, визнається дохід, ПДВ та списується собівартість - саме в цьому етапі формується частина витрат;
- адміністративні витрати: нарахування зарплати керівнику, ЄСВ і

амортизації автомобіля;

- облік фінансового результату: доходи та витрати закриваються на рахунок 791, розраховується податок на прибуток, і фінансовий результат (прибуток) спрямовується на рахунок 441.

Цей порядок демонструє логічний ланцюг від первинної закупівлі ресурсів до фінального формування прибутку підприємства, відповідно до принципів національних стандартів бухгалтерського обліку.

Таблиця 2.8

Бухгалтерські проведення з обліку фінансового результату (за основними виробничими процесами)

№	Господарські операції	Дт	Кт	Сума
1	2	3	4	5
Формування доходів і витрат підприємства				
процес придбання:				
1	придбана сировина (витрат немає)	201	631	40000
2	відображено розрахунки з ПДВ — до реєстрації постачальником податкової накладної (сума ПДВ узагалі не впливає на витрати)	644.2	631	8000
3	відображений податковий кредит з ПДВ — після того, як постачальник зареєстрував податкову накладну	641.1	644.2	8000
4	оплата вартості сировини постачальнику (витрат також немає, оскільки підприємство один актив (гроші) замінює на інший — сировину)	631	311	48000
процес виробництва:				
5	вартість сировини списана на собівартість виробництва (відбувається формування виробничої собівартості)	23	201	40000
6	нарахована зарплата робітникам, які виробляють продукт	23	661	50000
7	нарахований ЄСВ на зарплату робітників, які виробляють продукт (*=50000 × 0,22*)	23	651	11000
8	нарахований знос обладнання та знос виробничої будівлі	91	131	1000
9	загальновиробничі витрати віднесені на собівартість виробництва	23	91	1000
10	отриманий продукт з виробництва за виробничою собівартістю (*=40000 + 50000 + 11000 + 1000*) (всі ці затрати на виробництво, що увійшли до собівартості, поки що не є витратами з точки зору бухгалтерського обліку, оскільки актив (продукт) ще не списаний з балансу)	26	23	102000
процес реалізації:				
11	відвантажено продукт і визнаний дохід (виручка) від його реалізації	361	701	192000
12	визнано податкове зобов’язання — до реєстрації ПН	643.2	641.1	32000

Продовж табл. 2.8

1	2	3	4	5
13	відображено розрахунки з ПДВ — після реєстрації податкової накладної	701	643.2	32000
14	списаний продукт з балансу в момент реалізації (за виробничою собівартістю)	901	26	102000
15	надійшла оплата від покупця (50%)	311	361	9600
16	нарахована зарплата директору підприємства	92	661	20000
17	нарахований ЄСВ на зарплату директора підприємства (*=20000 × 0,22*)	92	651	4400
18	нарахована амортизація автомобіля директора	92	131	600
облік фінансового результату в кінці місяця				
19	дохід від реалізації (без ПДВ) віднесений на фінансовий результат (*= 192000 – 32000*)	701	791	160000
20	собівартість реалізованого продукту віднесена на фінансовий результат	791	901	102000
21	адміністративні витрати (зарплата директора, ЄСВ на неї, амортизація автомобіля) віднесені на фінансовий результат (*=20000 + 4400 + 600*)	791	92	25000
22	нарахований податок на прибуток. Фінансовий результат до оподаткування = 160000 – 102000 – 25000 = 33000. Податок на прибуток = 33000 × 0,18 = 5940	981	641	5940
23	витрати з податку на прибуток списані на фінансовий результат	791	981	5940
24	визначений фінансовий результат періоду: 160000 – 102000 – 25000 – 5940 = 27060 (прибуток). Його віднесено на збільшення нерозподіленого прибутку у балансі підприємства	791	441	27060

Фінансовий результат як узагальнений показник ефективності діяльності підприємства знаходить своє відображення у кількох елементах фінансової звітності, проте ключовим джерелом інформації виступає Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), що формується відповідно до вимог національних або міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

У цьому звіті послідовно подається структура формування фінансового результату за видами діяльності, включаючи прибуток або збиток від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, а також кінцевий показник чистого прибутку або чистого збитку за звітний період.

Він забезпечує не тільки систематизацію доходів та витрат підприємства, але й показує поетапне формування фінансового результату, забезпечуючи інтеграцію облікової інформації. Фінансовий результат підприємства можна розкласти на складові (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Складові Звіту про фінансові результати

Компонент фінансового результату	Порядок визначається
чистий дохід	= виручка – ПДВ – акциз (у неплатників ПДВ і акцизу співпадає з виручкою)
валовий прибуток (збиток)	= чистий дохід – собівартість
фінансовий результат від операційної діяльності	= валовий прибуток (збиток) + інші операційні доходи – інші операційні витрати – адміністративні витрати – витрати на збут
фінансовий результат до оподаткування	= фінансовий результат від операційної діяльності + інші доходи – інші витрати + фінансові доходи – фінансові витрати + доходи від участі в капіталі – витрати від участі в капіталі
чистий прибуток (збиток)	= фінансовий результат до оподаткування – витрати з податку на прибуток *або* чистий прибуток = усі доходи – усі витрати

Водночас відображення фінансового результату має місце і в інших формах звітності. Зокрема, у Звіті про фінансовий стан (Балансі) фінансовий результат опосередковано втілюється у зміні показника нерозподіленого прибутку або непокритого збитку у складі власного капіталу. Додаткову інформацію про складові фінансового результату, особливості його формування, а також чинники, що вплинули на його зміну, подають у примітках до фінансової звітності. Таке комплексне представлення забезпечує користувачів достовірною, повною та зіставною інформацією, необхідною для прийняття обґрунтованих економічних рішень та оцінки фінансової стабільності підприємства.

2.3. Податкові аспекти обліку фінансових результатів

За інформацією податкових реєстрів України, Підприємство перебуває на обліку в контролюючих органах та має чинну реєстрацію платника податку на додану вартість, що підтверджується наявністю відповідного запису в Реєстрі платників ПДВ. Фінансовий результат – це ключовий показник у

розрахунку податку на прибуток, що сплачується на загальній системі оподаткування (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

Вплив фінансового результату на податки

Умова	Чи впливає фінансовий результат на оподаткування	Порядок визначення податку
Підприємство		
Податок на прибуток (загальна система, малодоходники; дохід ≤ 40 млн грн на рік)	так	(ФР – до оподаткування)×0,18
Податок на прибуток (загальна система, великодоходники; дохід > 40 млн грн на рік)	так	(ФР +/– податкові різниці)×0,18
ФОП		
Податок на доходи фізичних осіб (загальна система)	так	чистий оподатковуваний дохід (прибуток)* × 0,18 = (доходи – витрати)×0,18
Єдиний податок (спрощена система, 3 група)	ні	ЄП = доходи ×0,03 *або* ЄП = доходи × 0,05 ФР на ЄП – не впливає**
Єдиний податок (спрощена система, 1-2 група)	ні	ЄП = фіксована сума за кожний місяць ФР на ЄП – не впливає**
Єдиний податок (спрощена система, 4 група)	ні	сума ЄП залежить від площі та нормативної грошової оцінки земельних ділянок
** Чистий оподатковуваний дохід ФОП є базою для визначення податкових зобов'язань та не є тотожним фінансовому результату юридичної особи.. На це є низка причин. По-перше, витрати при розрахунку ЧОД враховуються не всі, а лише дозволені ПКУ. По-друге, поняття збитку у ФОП також не застосовується, оскільки від'ємний ЧОД не визначається;* *** у ФОП-єдинників фінансового результату теж немає – є лише оподаткування доходу, який надійшов. Витрати при цьому ніяк не впливають на єдиний податок (ЄП)*		

Фінансовий результат підприємства виступає ключовим показником ефективності його господарської діяльності та водночас є визначальною базою для обчислення податку на прибуток. Саме тому у вітчизняній системі оподаткування особливої ваги набуває узгодженість між бухгалтерським і податковим обліком. Показник фінансового результату до оподаткування

формується відповідно до правил бухгалтерського обліку, однак з урахуванням коригувань на податкові різниці, що передбачені Податковим кодексом України.

Податкові різниці виникають унаслідок відмінностей у підходах бухгалтерського та податкового обліку щодо визнання доходів, витрат, оцінки активів, методів амортизації, формування резервів тощо. Залежно від впливу на об’єкт оподаткування податкові різниці можуть збільшувати або зменшувати фінансовий результат до оподаткування відповідно до вимог Податкового кодексу України. Наявність таких відмінностей зумовлює необхідність паралельного ведення податкового обліку та посилення аналітичної роботи на рівні облікової політики підприємства.

Особливу складність становлять операції, пов’язані з уцінкою, дооцінкою та визначенням корисності основних засобів і нематеріальних активів. Податкове законодавство чітко регламентує порядок їх відображення при визначенні об’єкта оподаткування. Відповідно до п. 138.1 ПКУ, фінансовий результат до оподаткування підлягає збільшенню на суми уцінки та втрат від зменшення корисності основних засобів, віднесених до витрат у бухгалтерському обліку.

Водночас згідно з п. 138.2 ПКУ він зменшується на суми дооцінок та вигід від відновлення корисності активів у межах попередньо віднесених витрат від зменшення корисності. Для цілей нарахування «податкової амортизації» застосовується балансова вартість активів без урахування результатів їх переоцінки, що підкреслює автономність податкового обліку в частині оцінки вартості (п. 138.3.1 ПКУ). В той же час правильне відображення операцій з уцінки, дооцінки та втрати корисності основних засобів є важливим для оцінки інвестиційного потенціалу підприємства та джерелом інформації для розробки майбутньої стратегії розвитку, що може бути пов’язана з модернізацією основних засобів чи розширенням баз залучення зовнішнього фінансування.

Таблиця 2.11

Облік операцій з уцінки, дооцінки та втрати корисності основних засобів і їх вплив на формування фінансового результату

Зміст господарської операції	Дт	Кт	Сума
Визнало: витрати від втрати корисності ОЗ (автомобіль, мобілізований на час війни)	972	131	1560000
	793	972	
- доходи від відновлення корисності ОЗ	131	742	3350600
	742	793	
Визнало: витрати при проведенні уцінки об'єктів ОЗ нижче їх первісної вартості	975	10	800700
	793	975	
доходи від проведення дооцінки ОЗ, де попередні уцінки призводили до виникнення витрат з переоцінки (у межах таких витрат)	10	746	320800
	746	793	

Розглянутий приклад операцій підприємства за грудень 2022 року у таблиці 2.11 демонструє застосування податкових різниць на практиці. Визнані витрати від втрати корисності основних засобів та суми уцінки (загалом 2360700 грн) зумовлюють збільшення фінансового результату до оподаткування для цілей визначення об'єкта оподаткування відповідно до вимог ПКУ. Водночас доходи від відновлення корисності та часткова дооцінка у межах раніше здійсненої уцінки (разом 3671400 грн) зумовлюють його зменшення. Таким чином, загальний вплив податкових різниць характеризується співставленням цих двох груп показників: на збільшення - 2360700 грн; на зменшення - 3671400 грн.

Перевага коригувань у бік зменшення свідчить про зниження бази оподаткування, що демонструє значний вплив операцій з переоцінки та корисності активів на фінансовий результат підприємства в податковому аспекті. Додаток РІ до Податкової декларації з податку на прибуток підприємств призначений для визначення впливу податкових різниць на фінансовий результат до оподаткування. Ці різниці, передбачені Податковим кодексом України, коригують фінансовий результат як у бік збільшення, так і зменшення. Узгодженість між бухгалтерським та податковим обліком, а також правильна інтерпретація податкових різниць, забезпечують мінімізацію

податкових ризиків і сприяють формуванню ефективної податкової стратегії, зорієнтованої на прозорість, точність та відповідність вимогам законодавства.

При здійсненні податкового обліку Підприємство дотримується усіх вимог чинного податкового законодавства, забезпечуючи своєчасне та коректне формування податкових зобов'язань, подання встановлених форм звітності та перерахування обов'язкових платежів до бюджетів різних рівнів. Підприємство веде облік у відповідності до нормативно-правових актів, що регламентують порядок оподаткування, що сприяє прозорості фінансово-господарських операцій і мінімізації податкових ризиків.

РОЗДІЛ 3.
АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

3.1. Фінансово-економічний стан суб'єкта господарювання

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства доцільно починати з оцінки його фінансово-економічного стану, адже саме він відображає сукупність ресурсів, структуру капіталу, рівень платоспроможності та ефективність використання майна (додаток Ж, З, К). Стійке фінансове становище є передумовою стабільності прибутковості підприємства, тоді як наявність надмірних зобов'язань чи збитковість окремих періодів може свідчити про потенційні ризики у господарській діяльності.

Для дослідження фінансово-економічного стану Підприємства використано ключові показники його доходів, чистого прибутку, активів, зобов'язань і чисельності персоналу за 2022 – 2024 рр. Їх динаміка дозволяє простежити тенденції розвитку підприємства, виявити проблемні аспекти та визначити резерви зростання. Особлива увага приділяється співвідношенню активів і зобов'язань, адже саме цей баланс характеризує рівень фінансової стійкості та залежності від позикового капіталу.

Таким чином, оцінка фінансово-економічного стану є необхідною передумовою для подальшого аналізу структури доходів і витрат, формування фінансових результатів та рентабельності підприємства.

Для комплексної оцінки фінансово-економічного стану підприємства важливим є аналіз його майнового потенціалу. Динаміка та структура активів дозволяють визначити, наскільки ефективно підприємство використовує наявні ресурси, чи забезпечене воно необхідними оборотними коштами та як змінюється частка необоротних активів. Особливу увагу слід приділити співвідношенню оборотних і необоротних активів, оскільки саме воно характеризує рівень мобільності ресурсів та здатність підприємства

оперативно реагувати на зміни ринкових умов. Для цього розглянемо динаміку та структуру майна Підприємства у 2022 – 2024 рр. (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Динаміка та структура майна Підприємства за 2022 - 2024 рр. (станом на кінець року)

Види активів	2022 р.		2023 р.		2024 р.		Відхилення (+;-) 2024 р. до 2022 р	
	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	суми, тис. грн	у %
Майно – всього	67101,3	100,0	49723,7	100,0	54032,8	100,0	-13068,5	-19,5
1. Необоротні активи	2740,3	4,1	2552,7	5,1	849,6	1,6	-1890,7	-69,0
1.1. Основні засоби	2157,3	3,2	1969,7	4,0	266,6	0,5	-1890,7	-87,6
2. Оборотні активи	64361	95,9	47171	94,9	53183,2	98,4	-11177,8	-17,4
2.1. Запаси	31973	47,6	31973	64,3	34917,3	64,6	+2944,3	+9,2
2.1.1. Виробничі запаси	-	-	1415,6	2,8	1413,6	2,6	+1413,6	X
2.1.2. Готова продукція	31973	47,6	1415,6	61,5	33503,7	62,0	+1530,7	+4,8
2.2. Поточна дебіторська заборгованість	892,3	1,3	30557,4	61,5	320	0,6	-572,3	-64,1
2.3. Грошові кошти	13522,4	20,2	5826,3	11,7	8214,8	15,2	-5307,6	-39,3
2.4. Витрати майбутніх періодів	17973,3	26,8	8748,1	17,6	9731,1	18,0	-8242,2	-45,9

Аналіз динаміки та структури майна Підприємства за 2022 – 2024 рр. свідчить про зменшення загальної вартості активів підприємства на 19,5 %, або на 13 068,5 тис. грн. Така тенденція обумовлена, насамперед, суттєвим скороченням вартості необоротних активів, які знизилися на 69,0 %, а в структурі балансу займають лише 1,6 %. Найбільше скорочення відбулося за статтею «Основні засоби», що зменшилася з 2157,3 тис. грн у 2022 р. до 266,6 тис. грн у 2024 р., тобто на 87,6 %. Це свідчить про амортизацію та

вибуття основних фондів, що у перспективі може позначитися на технічних можливостях виробництва.

Водночас оборотні активи залишаються домінуючими у структурі майна (98,4 % у 2024 р.) та забезпечують високу мобільність ресурсів. Зростання відбулося за статтею «Запаси», які у 2024 р. досягли 34 917,3 тис. грн, що на 9,2 % більше порівняно з 2022 р. Особливо помітним є збільшення готової продукції та товарів, що вказує на накопичення залишків і можливі проблеми зі збутом.

Поточна дебіторська заборгованість у 2023 р. різко зросла до 30557,4 тис. грн, проте у 2024 р. вона знизилася до 320,0 тис. грн, що свідчить про погашення заборгованості контрагентами. Позитивним є також утримання значних обсягів грошових коштів та короткострокових фінансових інвестицій, хоча їх рівень у 2024 р. залишався нижчим, ніж у 2022 р. (8214,8 проти 13522,4 тис. грн). Це може свідчити про використання вільних коштів для фінансування поточних витрат або розрахунків із кредиторами.

Витрати майбутніх періодів зменшилися з 17 973,3 тис. грн у 2022 р. до 9731,1 тис. грн у 2024 р., що на 45,9 % менше. Така тенденція відображає скорочення передоплат та витрат, які відносяться на наступні періоди, що є позитивним з точки зору фінансової дисципліни.

У цілому структура активів підприємства зазнала істотних змін: скорочення необоротних ресурсів та підвищення ролі оборотних активів зумовлюють високу ліквідність балансу, проте водночас свідчать про певне послаблення інвестиційної та технічної бази господарства.

Важливим етапом оцінки фінансово-економічного стану підприємства є дослідження структури його капіталу, оскільки саме співвідношення власних і залучених ресурсів визначає рівень фінансової незалежності та стійкості суб’єкта господарювання. Аналіз джерел формування капіталу дозволяє з’ясувати, наскільки підприємство залежить від зовнішніх кредиторів, чи достатньо в нього власних коштів для фінансування активів та як змінюється

структура зобов'язань у часі. Для цього розглянемо динаміку та структуру джерел формування капіталу Підприємства у 2022 – 2024 рр. (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Динаміка та структура джерел формування капіталу Підприємства за 2022 – 2024 рр. (станом на кінець року)

Види пасивів	2022 р.		2023 р.		2024 р.		Відхилення (+;-) 2024 р. до 2022 р	
	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	суми, тис. грн	у %
Капітал – всього	67101,3	100,0	49723,7	100,0	54032,8	100,0	-13068,5	-19,5
1. Власний капітал	17907,1	26,7	34813,6	70,0	40483,7	74,9	+22576,6	У 2,3 р.
1.1. Зареєстрований (пайовий) капітал	10	0,0	10	0,0	10	0,0	Х	Х
1.2. Нерозподілений прибуток	16541,4	24,7	33447,9	67,3	39118	72,4	+22576,6	У 2,4 р.
2. Зобов'язання і забезпечення	49194,2	73,3	14910,1	30,0	13549,1	25,1	-35645,1	-72,5
2.1. Поточні зобов'язання і забезпечення	49194,2	73,3	14910,1	30,0	13549,1	25,1	-35645,1	-72,5
2.1.1. Поточна кредиторська заборгованість	39137,2	58,3	12009,3	24,2	13549,1	25,1	-25588,1	-65,4

Аналіз структури пасивів Підприємства за 2022 –2024 рр. свідчить про суттєві зрушення у співвідношенні власного і позикового капіталу. Загальна сума джерел формування капіталу зменшилася на 19,5 % (–13068,5 тис. грн), однак відбулося якісне переформатування їх структури на користь власного капіталу.

Власний капітал зріс із 17 907,1 тис. грн у 2022 р. до 40 483,7 тис. грн у 2024 р., тобто у 2,3 раза. Його частка у пасивах збільшилася з 26,7 % до 74,9 %, що свідчить про зміцнення фінансової автономії підприємства. Основним фактором цього зростання є накопичення нерозподіленого

прибутку, який у 2024 р. становив 39118,0 тис. грн проти 16541,4 тис. грн у 2022 р., тобто зріс у 2,4 раза. Це свідчить про здатність підприємства акумулювати фінансові ресурси та формувати внутрішні джерела розвитку.

Зобов'язання та забезпечення, навпаки, скоротилися на 72,5 % (– 35645,1 тис. грн), а їхня частка у структурі пасивів знизилася з 73,3 % у 2022 р. до 25,1 % у 2024 р. Найбільші зміни відбулися у складі поточних зобов'язань, зокрема кредиторської заборгованості, яка зменшилася з 39137,2 тис. грн у 2022 р. до 13549,1 тис. грн у 2024 р. (– 65,4 %). Це свідчить про поступове зниження залежності підприємства від позикових ресурсів та покращення платоспроможності.

Отже, упродовж 2022 – 2024 рр. Підприємство суттєво зміцнило власну фінансову базу за рахунок зростання нерозподіленого прибутку, зменшивши водночас боргове навантаження. Така тенденція свідчить про підвищення рівня фінансової стійкості та зменшення ризиків, пов'язаних із використанням залучених коштів.

Важливим елементом оцінки фінансового стану є дослідження зобов'язань та забезпечень, оскільки вони відображають рівень боргового навантаження, платоспроможність підприємства та його залежність від зовнішніх кредиторів. Аналіз динаміки зобов'язань дозволяє з'ясувати, наскільки стабільною є фінансова політика, чи вчасно підприємство розраховується з контрагентами, а також визначити потенційні ризики ліквідності.

Для цього розглянемо динаміку та структуру зобов'язань і забезпечень Підприємства у 2022 – 2024 рр. (табл. 3.3, рис. 3.1). Аналіз динаміки зобов'язань Підприємства за 2022 – 2024 рр. показує суттєве зменшення боргового навантаження. Загальна сума поточних зобов'язань скоротилася з 39137,2 тис. грн у 2022 р. до 13549,1 тис. грн у 2024 р., тобто на 65,4 %. Це свідчить про зниження залежності підприємства від зовнішніх кредиторів та покращення його платоспроможності.

Найбільшу питому вагу у структурі поточних зобов'язань традиційно становила кредиторська заборгованість за товари, роботи й послуги. У 2022 р. вона дорівнювала 38996,0 тис. грн (99,6 % усіх зобов'язань), тоді як у 2024 р. знизилася до 13359,6 тис. грн (98,6 %). Попри абсолютне скорочення, збереження її високої частки свідчить про значну залежність підприємства від постачальників та партнерів.

Таблиця 3.3

Динаміка та структура зобов'язань та забезпечень
Підприємства за 2022 – 2024 рр. (станом на кінець року)

Види зобов'язань	2022 р.		2023 р.		2024 р.		Відхилення (+;-) 2024 р. до 2022 р.	
	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	суми, тис. грн	у %
Поточні зобов'язання, в т.ч. за:	39137,2	100,0	12009,3	100,0	13549,1	100,0	-25588,1	-65,4
товари, роботи, послуги	38996	99,6	11829,3	98,5	13359,6	98,6	-25636,4	-65,7
розрахунками зі страхування	22,1	0,1	33,2	0,3	42,9	0,1	+20,8	+94,1
розрахунками з оплати праці	119,1	0,3	146,8	1,2	146,6	1,1	+27,5	+23,1
Всього:	39137,2	100,0	12009,3	100,0	13549,1	100,0	-25588,1	-65,4

Більш позитивною є динаміка інших статей. Розрахунки зі страхування зросли з 22,1 тис. грн у 2022 р. до 42,9 тис. грн у 2024 р. (+ 94,1 %), що пояснюється розширенням практики страхового захисту та збільшенням страхових внесків.

Зобов'язання з оплати праці також мали тенденцію до зростання: з 119,1 тис. грн у 2022 р. до 146,6 тис. грн у 2024 р. (+ 23,1 %), що пов'язано з поступовим підвищенням фонду заробітної плати.

У цілому структура зобов'язань підприємства характеризується високою концентрацією кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги при одночасному зменшенні її абсолютного розміру. Це знижує фінансові ризики,

однак вказує на потребу у диверсифікації джерел фінансування та зміцненні власної ресурсної бази.

Рис. 3.1. Динаміка зобов’язань досліджуваного підприємства за 2022 – 2024 рр.,тис. грн

Наступним етапом дослідження фінансово-економічного стану є аналіз кредиторської заборгованості, адже вона безпосередньо впливає на рівень ліквідності, платоспроможність та фінансову стійкість підприємства. Комплексна оцінка дозволяє з’ясувати не лише динаміку та структуру боргових зобов’язань, але й ефективність їх використання у процесі господарської діяльності. Особливу увагу приділено коефіцієнтам оборотності кредиторської заборгованості та тривалості одного її обороту, що характеризують швидкість розрахунків із кредиторами. Тож проведемо комплексну оцінку кредиторської заборгованості Підприємства за 2022 – 2024 рр. (табл. 3.4).

Аналіз комплексної оцінки кредиторської заборгованості Підприємства за 2022 – 2024 рр. свідчить про позитивну динаміку в управлінні

розрахунками з кредиторами. Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості зріс із 15,302 у 2022 р. до 33,025 у 2024 р., що означає прискорення оборотності у 2,2 раза. Відповідно середній період погашення зобов’язань скоротився з 24 днів до 11 днів (–54,2 %), що є свідченням своєчасності та фінансової дисципліни підприємства у взаєморозрахунках.

Таблиця 3.4

Комплексна оцінка кредиторської заборгованості Підприємства за 2022 – 2024 рр.

Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення 2024 р. від 2022 р. (+,-)	
				абсолютне	відносне, %
1. Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості	15,302	20,962	33,025	+17,723	х
2. Тривалість одного обороту (середній період погашення) кредиторської заборгованості, днів	24	17	11	-13	-54,2
3. Частка кредиторської заборгованості у капіталі, %	2,1	2,2	1,8	-0,3	х
4. Частка поточної кредиторської заборгованості у зобов'язаннях та забезпеченнях, %	6,8	5,9	4,7	-2,1	х
5. Частка поточної кредиторської заборгованості у поточних зобов'язаннях та забезпеченнях, %	8,2	6,3	4,8	-3,4	х
6. Відношення поточної кредиторської заборгованості до оборотних активів, %	3,8	3,5	3,0	-0,8	х
7. Припадає поточної кредиторської заборгованості на 1 грн поточної дебіторської заборгованості, грн.	0,5	0,3	0,2	-0,3	Х
8. Відношення поточної кредиторської заборгованості до чистого доходу (виручки) від реалізації продукції), %	3,3	4,0	2,6	-0,7	х

Частка кредиторської заборгованості у загальному капіталі впродовж аналізованого періоду залишалася незначною (1,8 – 2,2 %), що підтверджує мінімальну залежність господарства від кредиторів. Зниження питомої ваги поточної кредиторської заборгованості у зобов’язаннях та забезпеченнях із

6,8 % у 2022 р. до 4,7 % у 2024 р. також є позитивним сигналом, адже свідчить про зменшення боргового навантаження.

Важливим є й показник співвідношення кредиторської заборгованості з оборотними активами, який скоротився з 3,8 % у 2022 р. до 3,0 % у 2024 р., що вказує на достатнє покриття боргів мобільними ресурсами. Значно зменшилося співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості (з 0,5 грн у 2022 р. до 0,2 грн у 2024 р.), що підтверджує швидке погашення боргів контрагентами та підвищення платоспроможності.

Коефіцієнт відношення кредиторської заборгованості до чистого доходу від реалізації продукції також знизився з 3,3 % у 2022 р. до 2,6 % у 2024 р., що означає зменшення навантаження боргів на фінансові результати.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що Підприємство ефективно управляє кредиторською заборгованістю: скорочує строки розрахунків, зменшує залежність від кредиторів і забезпечує належний рівень фінансової стійкості. Це створює умови для стабільного функціонування та підвищує довіру з боку контрагентів.

Для повнішої характеристики фінансових взаємовідносин підприємства доцільно проаналізувати співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості. Ці показники дозволяють оцінити, наскільки підприємство своєчасно розраховується з кредиторами та чи ефективно забезпечує повернення коштів від дебіторів. Баланс між дебіторською та кредиторською заборгованістю є важливим чинником платоспроможності та фінансової стійкості господарства. Рис. 3.2 наочно демонструє суттєву диспропорцію між дебіторською та кредиторською заборгованістю Підприємства упродовж 2022 – 2024 рр. У 2022 р. кредиторська заборгованість сягала 39137,2 тис. грн, тоді як дебіторська становила лише 892,3 тис. грн. Це свідчило про значну залежність підприємства від зовнішніх кредиторів і водночас обмеженість ресурсів, які могли бути повернуті від дебіторів.

У 2023 р. обидва показники зменшилися: кредиторська заборгованість

скоротилася більш ніж утричі - до 12009,3 тис. грн, тоді як дебіторська знизилася до 623,6 тис. грн. У 2024 р. простежується подальше скорочення дебіторської заборгованості до 320,0 тис. грн, що може свідчити про оперативність розрахунків із контрагентами. Водночас кредиторська заборгованість дещо зросла порівняно з 2023 р. (13549,1 тис. грн), проте залишилася значно нижчою, ніж у 2022 р.

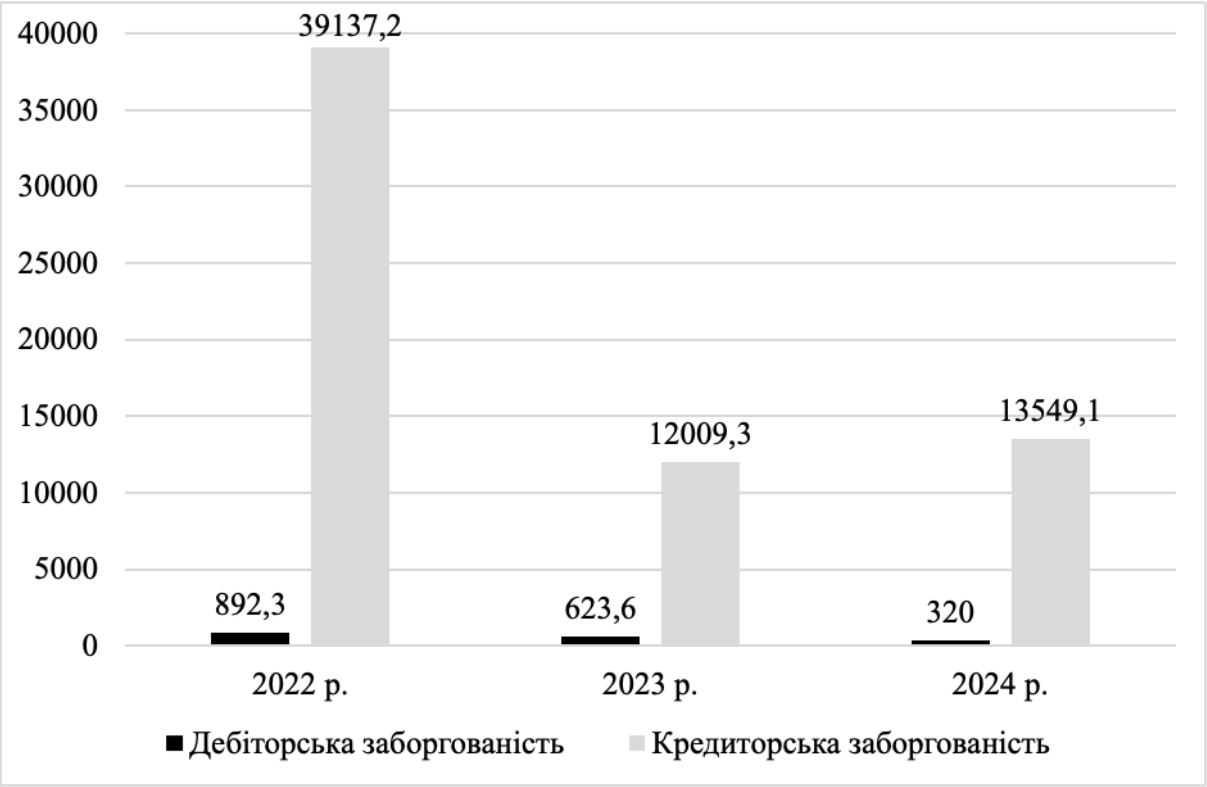

Рис. 3.2. Динаміка дебіторської та кредиторської заборгованості Підприємства за 2022 – 2024 рр.

Загалом, протягом досліджуваного періоду простежується тенденція до зниження як дебіторської, так і кредиторської заборгованості. Це вказує на зміцнення фінансової дисципліни підприємства, однак збереження високої частки кредиторської заборгованості відносно дебіторської все ще свідчить про необхідність подальшої оптимізації розрахункових відносин та зменшення залежності від кредиторів.

Для оцінки платоспроможності та фінансової стійкості важливим є аналіз динаміки та структури активів і пасивів, які визначають рівень

ліквідності балансу. Співвідношення оборотних активів і короткострокових зобов'язань показує, наскільки підприємство здатне своєчасно погашати свої боргові зобов'язання за рахунок мобільних ресурсів. Збільшення частки оборотних активів у структурі майна поряд зі зменшенням короткострокових зобов'язань є позитивним фактором, тоді як перевищення довгострокових або неліквідних статей активів може знижувати гнучкість господарства.

З метою поглибленої характеристики розглянемо динаміку та структуру активів і пасивів Підприємства за 2022 – 2024 рр. з позиції забезпечення ліквідності (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Динаміка та структура активів і пасивів для визначення ліквідності Підприємства за 2022 - 2024 рр. (станом на кінець року)

Види активів за рівнем ліквідності	2022 р.		2023 р.		2024 р.		Відхилення 2024 р. до 2022 р. (+, -)	
	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	суми, тис. грн	у %
1. Високоліквідні активи	13522	20,2	5826	11,7	8215	15,2	+5308	+39,3
2. Середньоліквідні активи	892	1,3	624	1,3	320	0,6	-572	-64,1
3. Низьколіквідні активи	31973	47,6	31973	64,3	34917	64,6	+2944	+9,2
4. Важколіквідні, або активи, що важко реалізуються	20714	30,9	11301	22,7	10581	19,6	-10133	-48,9
Разом	67101	100,0	49724	100,0	54033	100,0	-13069	-19,5
1. Найбільш строкові зобов'язання	49194	73,3	14910	30,0	13549	25,1	-35645	-72,5
2. Постійні пасиви	17907	26,7	34814	70,0	40484	74,9	+22577	У 2,3 р.
Разом	67101	100,0	49724	100,0	54033	100,0	-13069	-19,5

Аналіз ліквідності балансу Підприємства за 2022 – 2024 рр. показує суттєві зміни у структурі активів та пасивів. Загальна вартість майна скоротилася на 19,5 % (–13069 тис. грн), однак відбулися якісні зрушення в

його складі. Високоліквідні активи (грошові кошти та фінансові інвестиції) у 2024 р. зросли до 8215 тис. грн, що на 39,3 % більше порівняно з 2022 р., хоча їхня частка у структурі активів залишається відносно невисокою (15,2 %). Це свідчить про підвищення можливостей підприємства оперативно розраховуватися за найбільш терміновими зобов'язаннями.

Середньо-ліквідні активи (дебіторська заборгованість) скоротилися у 2,8 раза – з 892 тис. грн у 2022 р. до 320 тис. грн у 2024 р., що може бути ознакою покращення розрахункової дисципліни контрагентів. Водночас зросли низько-ліквідні активи (запаси), які досягли 34 917 тис. грн у 2024 р., що на 9,2 % більше, ніж у 2022 р. Їхня частка в активах перевищує 64 %, що вказує на значну концентрацію ресурсів у запасах і потенційні труднощі з їх оперативною мобілізацією. Важко-ліквідні активи зменшилися майже наполовину (–48,9 %), що є позитивною тенденцією, оскільки знижує навантаження малорухомих статей у структурі майна.

З боку пасивів простежується різке скорочення найбільш строкових зобов'язань (–72,5 %), що зменшило борговий тиск на підприємство. Натомість частка постійних пасивів (власного капіталу) зросла з 26,7 % у 2022 р. до 74,9 % у 2024 р., що відображає зміцнення фінансової автономії та зменшення залежності від кредиторів.

Узагальнюючи, можна відзначити, що підприємство суттєво покращило ліквідність балансу: зросли обсяги найбільш ліквідних активів і скоротилися короткострокові зобов'язання. Водночас висока концентрація ресурсів у запасах свідчить про необхідність підвищення ефективності управління оборотними активами для забезпечення оптимального рівня ліквідності.

Важливим етапом дослідження фінансового стану є безпосередня оцінка ліквідності балансу, яка базується на порівнянні груп активів, згрупованих за ступенем їхньої ліквідності, із відповідними зобов'язаннями, згрупованими за строками погашення. Такий підхід дозволяє з'ясувати, чи спроможне підприємство своєчасно виконати поточні зобов'язання за рахунок наявних

оборотних ресурсів. Оцінка ліквідності дає змогу виявити наявність або дефіцит робочого капіталу, визначити фінансову гнучкість підприємства та оцінити рівень його платоспроможності у короткостроковій перспективі. З цією метою у табл. 3.6 наведено результати оцінки ліквідності балансу Підприємства за 2022 – 2024 рр.

Таблиця 3.6

Оцінка ліквідності балансу Підприємства за 2022 – 2024 рр., тис. грн

Умовні позна-чення	Надлишок (+) або нестача (-) платіжних засобів	Роки		
		2022	2023	2024
А1-П1	Високоліквідних активів	-35672	-9084	-5334
А2-П2	Середньоліквідних активів	892	624	320
А3-П3	Низьколіквідних активів	31973	31973	34917
	Разом	-2807	+23513	+29903

Аналіз ліквідності балансу Підприємства за 2022 – 2024 рр. свідчить про поступове покращення фінансової гнучкості підприємства. У 2022 р. спостерігався значний дефіцит високоліквідних активів (А1–П1), що становив – 35672 тис. грн. Це означало, що підприємство не мало достатнього обсягу грошових коштів та їхніх еквівалентів для покриття найбільш термінових зобов’язань. Водночас середньоліквідні та низьколіквідні активи лише частково компенсували цей дефіцит, і в результаті сукупний показник ліквідності балансу залишався від’ємним (–2807 тис. грн).

У 2023 р. ситуація кардинально змінилася: дефіцит високоліквідних активів скоротився майже у 4 рази (– 9084 тис. грн), а загальний результат став додатним (+ 23513 тис. грн). Це свідчило про те, що підприємство змогло мобілізувати оборотні ресурси й забезпечити перевищення активів над зобов’язаннями.

У 2024 р. позитивна динаміка збереглася: сукупний надлишок платіжних засобів становив +29 903 тис. грн. Водночас дефіцит високоліквідних активів зберігався (–5 334 тис. грн), що вказує на певну недостатність грошових коштів для негайних розрахунків. Проте значний обсяг низьколіквідних

активів (запасів) створює потенціал для підтримання платоспроможності у середньостроковій перспективі.

У цілому результати оцінки свідчать, що підприємство за три роки пройшло шлях від дефіциту ліквідності до формування стійкого надлишку активів над зобов'язаннями. Це забезпечує йому високий рівень фінансової стійкості та підвищує довіру контрагентів.

Для комплексної характеристики фінансового стану підприємства важливо оцінити ліквідність і платоспроможність за допомогою системи коефіцієнтів. Вони дають змогу визначити, наскільки швидко підприємство може перетворити активи на грошові кошти з метою погашення поточних зобов'язань, а також оцінити рівень фінансової стійкості. Ключовими серед них є коефіцієнти абсолютної, швидкої та поточної ліквідності, що дозволяють виявити баланс між мобільними ресурсами та короткостроковими борговими зобов'язаннями. Розраховані показники ліквідності та платоспроможності Підприємства за 2022 – 2024 рр. наведено у табл. 3.7.

Таблиця 3.7

Показники оцінки ліквідності та платоспроможності Підприємства за 2022 – 2024 рр.

Показники	Норматив-не значення	Роки			Відхилення (+;-) 2024 р. до 2022 р.
		2022	2023	2024	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0,2	0,275	0,391	0,606	+0,331
Проміжний коефіцієнт покриття	>0,7	0,293	0,433	0,630	+0,337
Загальний коефіцієнт покриття	≥1,5	1,308	3,164	3,925	+2,617

Аналіз показників ліквідності та платоспроможності Підприємства свідчить про поступове покращення фінансового стану підприємства у 2022 – 2024 рр. Коефіцієнт абсолютної ліквідності, що характеризує здатність підприємства покривати найбільш термінові зобов'язання за рахунок грошових коштів та їх еквівалентів, зріс із 0,275 у 2022 р. до 0,606 у 2024 р.,

що майже у 2,2 раза перевищує норматив (>0,2). Це свідчить про наявність достатнього запасу ліквідності для оперативних розрахунків.

Проміжний коефіцієнт покриття у 2022 р. становив лише 0,293, що не досягало нормативного значення (>0,7), проте вже у 2024 р. зріс до 0,630, що майже відповідає нормативу. Така позитивна динаміка пояснюється зменшенням дебіторської заборгованості та нарощуванням ліквідних активів, що підвищило здатність підприємства своєчасно виконувати свої поточні зобов'язання.

Загальний коефіцієнт покриття, який характеризує співвідношення всіх оборотних активів до поточних зобов'язань, зріс із 1,308 у 2022 р. до 3,925 у 2024 р. і значно перевищив нормативне значення (≥1,5). Це свідчить про наявність у підприємства суттєвого надлишку оборотних активів над короткостроковими зобов'язаннями та високу фінансову стійкість.

Таким чином, упродовж досліджуваного періоду Підприємства істотно зміцнило свою платоспроможність: забезпечено зростання ліквідності активів, зменшено боргове навантаження та створено умови для стабільного розвитку.

3.2. Аналіз складу, структури та динаміки доходів і витрат підприємства

Фінансові результати діяльності підприємства безпосередньо залежать від співвідношення доходів та витрат, адже саме їх баланс формує кінцевий прибуток або збиток. Тому важливим завданням аналізу є дослідження складу, структури та динаміки цих показників упродовж кількох років. Оцінка доходів дозволяє визначити основні джерела формування виручки, їх стабільність і роль у забезпеченні фінансової стійкості підприємства, тоді як аналіз витрат показує ефективність використання ресурсів і рівень собівартості продукції.

Вивчення структури доходів і витрат Підприємства дає змогу виявити

найбільш вагомі статті, простежити зміни у динаміці та визначити їх вплив на фінансові результати. Такий підхід є необхідною передумовою для пошуку резервів підвищення прибутковості та оптимізації витратної політики підприємства.

Аналіз доходів є ключовим етапом оцінки фінансових результатів підприємства, оскільки саме вони формують основу прибутковості та визначають можливості для розширення виробництва. Вивчення складу і динаміки доходів дозволяє виявити основні джерела їх утворення, оцінити тенденції розвитку та визначити вплив зовнішніх і внутрішніх факторів на господарську діяльність. У структурі доходів Підприємства провідну роль відіграє реалізація сільськогосподарської продукції, яка забезпечує стабільне зростання фінансових надходжень. Додатковими джерелами виступають інші операційні доходи, які хоча й мають незначну частку, але можуть свідчити про диверсифікацію діяльності. Для більшої наочності у табл. 3.8 подано структуру і динаміку доходів Підприємства за 2022 – 2024 рр.

Таблиця 3.8

Структура і динаміка доходів Підприємства за 2022 –2024 рр.

Види доходів	2022 р.		2023 р.		2024 р.		Відхилення 2024 р. (+,-) до 2022 р.	
	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	абсо-лютне, тис. грн	відносне, %
Основні операційні доходи	22584	97,4	52963,5	100	46145,4	94,6	+23561,4	У 2 р.
Інші операційні доходи	490,1	2,1	-	-	-	-	-490,1	-100
Інші доходи	108,1	0,5	-	-	2641,3	5,4	+2533,2	У 24,4 р.
Усього	23182,2	100	52963,5	100	48786,7	100	+25604,5	У 2,1 р.

Аналіз структури та динаміки доходів Підприємства свідчить про суттєве зростання обсягів фінансових надходжень у 2022 – 2024 рр. Загальний дохід підприємства збільшився з 23 182,2 тис. грн у 2022 р. до 48 786,7 тис. грн у 2024 р., тобто більш ніж удвічі (+25 604,5 тис. грн). При цьому у 2023 р.

спостерігалося пікове значення доходів (52 963,5 тис. грн), після чого у 2024 р. відбулося їх незначне зниження.

Основним джерелом формування доходів залишаються операційні надходження від реалізації сільськогосподарської продукції. Їхня питома вага протягом усього періоду перевищувала 90 %, а у 2023 р. сягнула 100 %. У 2024 р. вони становили 46 145,4 тис. грн, що вдвічі більше, ніж у 2022 р., незважаючи на деяке зниження відносно 2023 р. Це свідчить про стабільність виробничо-збутової діяльності та орієнтацію підприємства на базовий напрямок – рослинництво.

Інші операційні доходи у 2022 р. формували 2,1 % загальної виручки (490,1 тис. грн), однак у наступні роки їх не було зафіксовано. Це може свідчити про скорочення додаткових джерел доходів або їх нерегулярний характер. Водночас у 2024 р. підприємство отримало 2 641,3 тис. грн інших доходів (5,4 % від загальної суми), що забезпечило додаткове зростання фінансових результатів. У цілому позитивна динаміка доходів Підприємства свідчить про розширення ринкових можливостей і зростання ефективності основної діяльності. Водночас зниження у 2024 р. порівняно з 2023 р. сигналізує про необхідність пошуку нових напрямів диверсифікації доходів для збереження стабільності фінансових результатів.

Для більш глибокої оцінки результатів діяльності доцільно провести факторний аналіз чистого доходу від реалізації робіт та послуг. Такий підхід дозволяє виявити, як зміни обсягів реалізації, цінової політики та структури продукції вплинули на кінцевий фінансовий результат та є ключовим для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, оскільки він точно ідентифікує рушійні сили зміни чистого доходу. Порівняння показників за 2022 та 2024 рр. дає можливість простежити основні тенденції розвитку підприємства та оцінити вагомість кожного чинника, а також допомагає керівництву скоригувати стратегію в частині ціноутворення, асортименту чи операційної ефективності для досягнення кращих фінансових показників у

майбутньому.

Таблиця 3.9

Вихідні дані для факторного аналізу чистого доходу від реалізації робіт та послуг Підприємства за 2022, 2024 рр.

Показник	Умовні позна-чення	Роки		Відхилення 2024 р. до 2022 р.	
		2022	2024	абсолютне	відносне
Середньорічна вартість майна, тис. грн	М	55732,2	51878,3	-3853,9	-6,9
Чистий дохід від реалізації робіт, послуг, тис. грн	ЧД	22584	46145,4	+23561,4	У 2 р.
Ресурсовіддача, грн	РВ	0,4	0,9	+0,5	У 2,3 р.

Модель факторного аналізу чистого доходу від реалізації робіт і послуг Підприємства:

$$ЧД = М \times РВ. \quad (3.1)$$

За даними табл. 3.9 проводиться розрахунок умовного значення результативного показника, тис. грн:

$$ЧД_{ум} = М_1 \times РВ_0 \quad (3.2)$$

$$ЧД_{ум} = 51878,3 \times 0,4 = 20751,3.$$

Загальна зміна (+;-) чистого доходу від реалізації робіт і послуг Підприємства, тис. грн:

$$\Delta ЧД = ЧД_1 - ЧД_0 \quad (3.3)$$

$$\Delta ЧД = 46145,4 - 22584 = 23561,4.$$

у тому числі за рахунок факторів:

1. Середньорічної вартості майна:

$$\Delta ЧДм = ЧД_{ум} - ЧД_0 \quad (3.4)$$

$$\Delta ЧДм = 20751,3 - 22584 = -1832,7.$$

2. Ресурсовіддачі:

$$\Delta ЧДрв = ЧД_1 - ЧД_{ум} \quad (3.5)$$

$$\Delta ЧДрв = 46145,4 - 20751,3 = +25394,1$$

Перевірка розрахунку:

$$\Delta \text{ ЧД} = \Delta \text{ ЧДм} + \Delta \text{ ЧДрв} \quad (3.6)$$

$$\Delta \text{ ЧД} = -1832,7 + 25394,1 = +23561,4.$$

Аналіз факторів зміни чистого доходу від реалізації робіт і послуг Підприємства за 2022 –2024 рр. показав, що вирішальний вплив на динаміку результативного показника справила ресурсовіддача. Загальний чистий дохід зріс на 23 561,4 тис. грн, або у 2 рази. При цьому зменшення середньорічної вартості майна на 6,9 % зумовило зниження доходу на 1832,7 тис. грн, що свідчить про скорочення виробничого потенціалу підприємства. Водночас підвищення ресурсовіддачі з 0,4 до 0,9 забезпечило приріст чистого доходу на 25 394,1 тис. грн, що більш ніж перекрило негативний вплив майнового чинника. Таким чином, вирішальним фактором зростання чистого доходу підприємства у 2022 – 2024 рр. було підвищення ефективності використання майна. Це підтверджує, що ключовим резервом збільшення фінансових результатів виступає оптимізація виробничих ресурсів та зростання продуктивності діяльності, навіть за умов певного скорочення матеріальної бази.

Для більш глибокої характеристики результатів діяльності проведемо факторний аналіз чистого доходу від реалізації робіт та послуг із використанням показника оборотності оборотних активів. Використання методу ланцюгових підстановок або інтегрального методу дозволить кількісно визначити вплив зміни середньої величини оборотних активів (екстенсивний чинник) та зміни швидкості їх обертання (інтенсивний чинник) на загальне відхилення чистого доходу між періодами. Такий підхід дозволяє оцінити, наскільки ефективно підприємство використовує власні ресурси у процесі господарювання та який внесок зробили обсяг оборотних активів і швидкість їх обороту в зміну кінцевого фінансового результату для обґрунтування стратегічних рішень щодо управління запасами, дебіторською заборгованістю та грошовими коштами. Вихідні дані для проведення розрахунків подано у табл. 3.10.

Таблиця 3.10

Вихідні дані для факторного аналізу чистого доходу від реалізації робіт та послуг за оборотністю оборотних активів Підприємства за 2022, 2024 рр.

Показник	Роки			Відхилення 2024 р. до 2022 р.	
	2022	2023	2024	абсолютне	відносне, %
Чистий дохід від реалізації робіт та послуг, тис. грн	22584	52963,5	46145,4	+23561,4	У 2 р.
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн	52591,2	55766	50177,1	-2714,1	-5,2
Коефіцієнт обертання оборотних коштів	0,429	0,950	0,920	+0,491	х
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	839	379	391	-448	-53,4

Модель факторного аналізу чистого доходу від реалізації робіт і послуг Підприємства:

$$ЧД = ОА \text{ х } Коб. \quad (3.7)$$

За даними табл. 3.10 проводиться розрахунок умовного значення результативного показника, тис. грн:

$$ЧД_{ум} = ОА_1 \text{ х } Коб_0. \quad (3.8)$$

$$ЧД_{ум} = 50177,1 \text{ х } 0,429 = 21526.$$

Загальна зміна (+;-) чистого доходу від реалізації робіт і послуг, тис. грн:

$$\Delta ЧД = ЧД_1 – ЧД_0 \quad (3.9)$$

$$\Delta ЧД = 46145,4 – 22584 = +23561,4,$$

у тому числі за рахунок факторів:

1. Середньорічної вартості оборотних активів:

$$\Delta ЧДоа = ЧД_{ум} - ЧД_0. \quad (3.10)$$

$$\Delta ЧДоа = 21526 – 22584 = -1058.$$

2. Коефіцієнта обертання оборотних активів:

$$\Delta ЧДко = ЧД_1 – ЧД_{ум}. \quad (3.11)$$

$$\Delta ЧДко = 46145,4 – 21526 = +24619,4.$$

Перевірка розрахунку:

$$\Delta \text{ ЧД} = \Delta \text{ ЧДоа} + \Delta \text{ ЧДко} . \quad (3.12)$$

$$\Delta \text{ ЧД} = -1058 + 24619{,}4 = 23561{,}4.$$

Аналіз впливу оборотності оборотних активів на формування чистого доходу від реалізації робіт і послуг Підприємства за 2022 – 2024 рр. свідчить про вирішальну роль ефективності використання ресурсів у зміні результативного показника. Загальний чистий дохід зріс на 23561,4 тис. грн (у 2 рази). При цьому скорочення середньорічної вартості оборотних активів на 2714,1 тис. грн (–5,2 %) зумовило зниження чистого доходу на 1 058 тис. грн, що свідчить про певне обмеження ресурсної бази.

Водночас підвищення коефіцієнта обертання оборотних коштів з 0,429 у 2022 р. до 0,920 у 2024 р. забезпечило приріст чистого доходу на 24 619,4 тис. грн. Це означає, що підприємство значно покращило швидкість використання оборотних ресурсів, скоротивши тривалість одного їх обороту з 839 днів до 391 дня (– 53,4 %).

Таким чином, ключовим фактором зростання доходу стало підвищення оборотності активів, тоді як зміна їх середньорічної вартості мала незначний негативний вплив. Отже, головним резервом подальшого збільшення фінансових результатів є підвищення ефективності управління оборотними активами та оптимізація їх структури.

Аналіз витрат має важливе значення для оцінки фінансових результатів підприємства, адже саме вони визначають собівартість продукції та рівень рентабельності діяльності. Вивчення динаміки та структури витрат дозволяє виявити найбільш витратні статті, оцінити ефективність використання ресурсів і визначити напрями оптимізації витратної політики.

У структурі витрат Підприємства найбільшу питому вагу традиційно займають виробничі витрати, пов’язані з вирощуванням сільськогосподарських культур, тоді як адміністративні та інші операційні витрати становлять меншу частку, але також впливають на кінцеві фінансові

результати.

Для оцінки цих тенденцій у табл. 3.11 наведено дані про динаміку та структуру витрат і відрахувань Підприємства за 2022 – 2024 рр.

Таблиця 3.11

Динаміка та структура витрат і відрахувань Підприємства за 2022 - 2024 рр.

Види витрат і відрахувань	2022 р.		2023 р.		2024 р.		Відхилення (+;-) 2024 р. до 2022 р.	
	сума, тис. грн	у % до під-сумку	сума, тис. грн	у % до під-сумку	сума, тис. грн.	у % до під-сумку	суми, тис. грн	у %
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	23330	100,0	31973	88,7	25981	60,3	+2651	+11,4
Інші операційні витрати	-	-	4084	11,3	17135,6	39,7	+17135,6	X
Усього витрат	23330	100,0	36057	100,0	43116,6	100,0	+19786,6	+84,8

Аналіз витрат Підприємства у 2022 – 2024 рр. показує суттєве зростання їх загального обсягу – з 23 330,0 тис. грн у 2022 р. до 43116,6 тис. грн у 2024 р., що становить +84,8 %. Основною складовою витрат залишається собівартість реалізованої продукції, яка у 2022 р. формувала 100 % усіх витрат, а у 2024 р. становила 25 981,0 тис. грн, або 60,3 % від загальної суми. Це свідчить про збереження виробничої спрямованості діяльності підприємства, хоча частка собівартості у структурі витрат поступово зменшувалася.

Значні зміни відбулися за статтею «Інші операційні витрати». Якщо у 2022 р. їх не було зафіксовано, то у 2023 р. вони склали 4084,0 тис. грн (11,3 %), а у 2024 р. зросли до 17 135,6 тис. грн (39,7 %). Це може свідчити про ускладнення умов господарської діяльності, появу нових витратних статей або збільшення витрат на утримання та обслуговування виробництва.

Таким чином, структура витрат підприємства зазнала відчутної трансформації: з одного боку, зберігається пріоритет виробничих витрат, а з іншого – відчутно зросла частка інших операційних витрат. Така тенденція вимагає посиленої уваги до контролю за витратами, пошуку резервів їх оптимізації та підвищення ефективності використання ресурсів.

3.3. Аналіз формування фінансових результатів та рентабельності підприємства

Формування фінансових результатів є ключовим показником ефективності господарської діяльності підприємства, оскільки воно відображає співвідношення доходів і витрат, а також рівень використання наявних ресурсів. Для Підприємства аналіз фінансових результатів має особливе значення, адже дозволяє оцінити не лише абсолютні показники прибутковості, а й динаміку рентабельності як інтегрального критерію конкурентоспроможності. Дослідження фінансових результатів поєднує як облік економічних факторів, що безпосередньо формують прибуток, так і оцінку рентабельності виробництва, реалізації продукції та використання капіталу. Це забезпечує комплексне уявлення про фінансовий стан і перспективи розвитку підприємства та створює підґрунтя для прийняття ефективних управлінських рішень.

Аналіз фінансових результатів доцільно розпочати з дослідження динаміки їх формування за останні три роки. Це дозволяє виявити тенденції змін у прибутковості діяльності, визначити вплив доходів і витрат на кінцевий результат та оцінити стабільність фінансового становища підприємства. Такий погляд є основою для прогнозування майбутніх фінансових потоків та своєчасного виявлення кризових явищ у діяльності. Комплексна оцінка динаміки дає змогу керівництву приймати обґрунтовані управлінські рішення

щодо оптимізації структури витрат та нарощування обсягів прибуткових операцій. Узагальнені дані про формування фінансового результату Підприємства наведені у табл. 3.12.

Таблиця 3.12

Формування фінансового результату досліджуваного підприємства за 2022 – 2024 рр.

Показники	2022 р.		2023 р.		2024 р.		Відхилення 2024 у % до 2022
	сума, тис. грн	частка, %	сума, тис. грн	частка, %	сума, тис. грн	частка, %	
Чистий дохід від реалізації продукції (робіт, послуг)	22584	х	52964	х	46145	х	204,3
Операційні витрати у тому числі:	23330	100,0	36057	100,0	43117	100,0	184,8
а) собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг)	23330	100,0	31973	88,7	25981	60,3	111,4
г) інші операційні витрати	-	-	4084	11,3	17136	39,7	х
Інші операційні доходи	490	х	-	х	-	х	х
Інші доходи	108	х	-	х	2641	х	2443,4
Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування	149	х	16907	х	5670	х	3815,7
Прибуток	149	х	16907	х	5670	х	3815,7
У % до чистого доходу від реалізації продукції (робіт, послуг)	х	0,7	х	31,9	х	12,3	х

Аналіз даних свідчить, що за 2022 – 2024 рр. діяльність Підприємства характеризувалася суттєвими змінами у формуванні фінансових результатів. Чистий дохід від реалізації продукції зріс більш ніж удвічі (на 204,3 %), що свідчить про розширення обсягів господарської діяльності та зростання ринкових можливостей підприємства. Водночас простежується різке зростання витрат: якщо у 2022 р. вони повністю складалися із собівартості реалізованої продукції, то вже у 2023 – 2024 рр. вагому частку зайняли інші

операційні витрати (11,3 % та 39,7 % відповідно).

Собівартість реалізованої продукції збільшилася на 11,4 % у порівнянні з 2022 р., проте її частка у загальних витратах скоротилася з 100 % до 60,3 %. Це зумовлено різким підвищенням інших операційних витрат, які стали головним чинником зменшення кінцевого фінансового результату у 2024 р. порівняно з 2023 р. Важливим позитивним фактором стало зростання інших доходів у 24,4 раза, що свідчить про диверсифікацію джерел надходжень підприємства.

Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування у 2023 р. сягнув 16907 тис. грн, тоді як у 2024 р. скоротився до 5670 тис. грн. Частка чистого прибутку у доході від реалізації зросла з 0,7 % у 2022 р. до 31,9 % у 2023 р., проте у 2024 р. знизилася до 12,3 %. Це вказує на значні коливання рівня рентабельності підприємства та потребу в оптимізації структури витрат з метою забезпечення стабільної прибутковості.

Для більш ґрунтовної оцінки ефективності діяльності доцільно дослідити динаміку загальної рентабельності сукупного капіталу. Цей показник відображає співвідношення чистого фінансового результату та середньорічної вартості майна підприємства, демонструючи здатність активів генерувати прибуток. З метою визначення впливу окремих факторів на зміну рентабельності проведемо факторний аналіз, вихідні дані для якого наведено в табл. 3.13.

Таблиця 3.13

Вихідні дані для факторного аналізу загальної рентабельності сукупного капіталу Підприємства за 2022, 2024 рр.

Показники	Умовні позна-чення	Роки		Відхилення (+;-) 2024 р. до 2022 р.	
		2022	2024	абсолютне	відносне,%
1	2	3	4	5	6
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток, тис. грн	ФР	148,1	5670,1	+5522	У 38,3 р.
Чистий дохід (виручка) від реалізації послуг, тис. грн	ЧД	22584	46145,4	+23561,4	У 2 р.

Продовж. табл. 3.13

1	2	3	4	5	6
Середньорічна вартість капіталу, тис. грн	К	55732,2	51878,3	-3853,9	-6,9
Загальна рентабельність капіталу, %	РК	0,3	10,9	+10,6	х
Рентабельність реалізації, %	РР	0,7	12,3	+11,6	х
Коефіцієнт окупності капіталу	КОК	0,405	0,889	+0,484	х

За даними даних табл. 3.13 проводиться розрахунок умовного показника загальної рентабельності капіталу Підприємства, %:

$$РК_{ум} = РР_1 \text{ х } КОК_0 \quad (3.13)$$

$$РК_{ум} = 12,3 \text{ х } 0,405 = 5$$

Загальна зміна (+;-) загальної рентабельності капіталу Підприємства, пунктів:

$$\Delta РК = РК_1 - РК_0 \quad (3.14)$$

$$\Delta РК = 10,9 – 0,3 = +10,6$$

у тому числі за рахунок факторів:

- рентабельності продажу:

$$\Delta РК_{РП} = РК_{ум} - РК_0 \quad (3.15)$$

$$\Delta РК_{РР} = 5 – 0,3 = 4,7,$$

- коефіцієнта окупності (обертання) капіталу :

$$\Delta РК_{КОК} = РК_1 - РК_{ум} \quad (3.16)$$

$$\Delta РК_{КОК} = 10,9 - 5 = 5,9.$$

Перевірка розрахунку:

$$\Delta РК = \Delta РК_{РП} + \Delta РК_{КОК} \quad (3.17)$$

$$\Delta РК = 4,7 + 5,9 = 10,6.$$

Проведений факторний аналіз загальної рентабельності сукупного капіталу Підприємства показав суттєве зростання цього показника: з 0,3 % у 2022 р. до 10,9 % у 2024 р., тобто на 10,6 відсоткових пунктів. Така динаміка свідчить про істотне підвищення ефективності використання капіталу, незважаючи на певне скорочення його середньорічної вартості.

Використання методу ланцюгових підстановок дало змогу визначити, що підвищення рентабельності відбулося як за рахунок зростання рентабельності продажу (+4,7 п.п.), так і внаслідок поліпшення коефіцієнта окупності капіталу (+5,9 п.п.). Це підтверджує, що підприємство не лише збільшило прибутковість реалізації продукції, а й досягло більш раціонального використання ресурсної бази.

Отримані результати вказують на здатність господарства формувати достатній рівень доходності навіть за умов зменшення обсягів капіталу, що є позитивним сигналом для подальшого розвитку та фінансової стійкості.

Для більш глибокої оцінки ефективності діяльності Підприємства доцільно проаналізувати не лише показники рентабельності капіталу, а й динаміку прибутку (збитку) від господарської діяльності, оскільки саме цей результат є ключовим джерелом формування фінансової стійкості та визначає можливості подальшого розвитку підприємства. Використання факторного аналізу дозволяє розкрити вплив основних чинників на зміну прибутку та оцінити їхню роль у формуванні кінцевих фінансових результатів.

У табл. 3.14 наведено вихідну інформацію для факторного аналізу прибутку (збитку) від господарської діяльності Підприємства за 2022 – 2024 рр.

Розрахуємо умовні показники загальної рентабельності власного капіталу Підприємства, %:

$$РВК_{ум1} = РР_1 \times КОА_0 \times КЗЛ_0 \times Ч^3_0 \times КФЗ_0 \quad (3.18)$$

$$РВК_{ум1} = 12,3 \times 0,429 \times 1,393 \times 0,677 \times 3,099 = 15,4.$$

$$РВК_{ум2} = РР_1 \times КОА_1 \times КЗЛ_0 \times Ч^3_0 \times КФЗ_0 \quad (3.19)$$

$$РВК_{ум2} = 12,3 \times 0,920 \times 1,393 \times 0,677 \times 3,099 = 33,1.$$

$$РВК_{ум3} = РР_1 \times КОА_1 \times КЗЛ_1 \times Ч^3_0 \times КФЗ_0 \quad (3.20)$$

$$РВК_{ум3} = 12,3 \times 0,920 \times 3,526 \times 0,677 \times 3,099 = 83,7$$

$$РВК_{ум4} = РР_1 \times КОА_1 \times КЗЛ_1 \times Ч^3_1 \times КФЗ_0 \quad (3.21)$$

$$РВК_{ум4} = 12,3 \times 0,920 \times 3,526 \times 0,274 \times 3,099 = 33,9.$$

Таблиця 3.14

Вихідна інформація для факторного аналізу прибутку (збитку) від господарської діяльності Підприємства за 2022 – 2024 рр.

Показники	Умовні позначення	Роки		Відхилення (+;-) 2024 р. до 2022 р.	
		2022	2024	абсолютне	відносне,%
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток), тис. грн	ФР	148,1	5670,1	+5522	У 38,3 р.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	ЧД	22584	46145,4	+23561,4	У 2 р.
Середньорічна вартість капіталу, тис. грн	К	55732,2	51878,3	-3853,9	-6,9
Середньорічна вартість власного капіталу, тис. грн	ВК	17981,4	37648,7	+19667,3	У 2,1 р.
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн	ОА	52591,2	50177,1	-2414,1	-4,6
Середньорічна вартість поточних зобов'язань та забезпечень, тис. грн	ПЗ	37750,8	14229,6	-23521,2	-62,4
Загальна рентабельність (збитковість) власного капіталу, %	РВК	0,8	15,1	+14,3	х
Рентабельність (збитковість) реалізації, %	РР	0,7	12,3	+11,6	х
Коефіцієнт обертання оборотних активів	КОА	0,429	0,920	+0,491	х
Коефіцієнт загальної ліквідності	КЗЛ	1,393	3,526	+2,133	х
Частка (коефіцієнт) поточних зобов'язань і забезпечень у капіталі	$Ч^3$	0,677	0,274	-0,403	х
Коефіцієнт фінансової залежності	КФЗ	3,099	1,378	-1,721	х

Загальна зміна (+;-) рентабельності (збитковості) власного капіталу, %:

$$\Delta РВК = РВК_1 - РВК_0 \quad (3.22)$$

$$\Delta РВК = 15,1 – 0,8 = 14,3$$

у тому числі за рахунок факторів:

1) рентабельності реалізації:

$$\Delta РВКрр = РВК_{ум1} - РВК_0 \quad (3.23)$$

$$\Delta РВКрр = 15,4 – 0,8 = 14,2$$

2) коефіцієнта обертання оборотних активів:

$$\Delta РВКкоа = РВК_{ум2} - РВК_{ум1} \quad (3.24)$$

$$\Delta РВКкоа = 33,1 – 15,4 = 17,7$$

3) коефіцієнта загальної ліквідності:

$$\Delta РВКкзл = РВК_{ум3} - РВК_{ум2} \quad (3.25)$$

$$\Delta РВКкзл = 83,7 – 33,1 = +50,6$$

4) коефіцієнта поточних зобов’язань та забезпечень у капіталі:

$$\Delta РВКч^3 = РВК_{ум4} - РВК_{ум3} \quad (3.26)$$

$$\Delta РВКч^3 = 33,9 – 83,7 = -49,8$$

5) коефіцієнта фінансової залежності:

$$\Delta РВКкфз = РВК_1 - РВК_{ум4} \quad (3.27)$$

$$\Delta РВКкфз = 15,4 - 33,9 = -18,5$$

Перевірка розрахунку:

$$\Delta РВК = \Delta РВКрр + \Delta РВКкоа + \Delta РВКкзл + \Delta РВКч^3 + \Delta РВКкфз \quad (3.28)$$

$$\Delta РВК = 14,2 + 17,7 + 50,6 – 49,8 – 18,5 = 14,3$$

Проведені розрахунки свідчать, що загальна рентабельність власного капіталу Підприємства у 2024 р. суттєво зросла порівняно з 2022 р. (+14,3 п.п.), що пояснюється дією комплексу факторів. Найбільший позитивний вплив мало зростання коефіцієнта загальної ліквідності +50,6 п.п.) та підвищення обертання оборотних активів (+17,7 п.п.), що свідчить про ефективніше використання ресурсів і кращу оборотність капіталу. Водночас зменшення частки поточних зобов’язань у структурі капіталу (-49,8 п.п.) та зниження фінансової залежності (-18,5 п.п.) мали стримувальний вплив, хоча й покращили стійкість фінансування.

Отже, кінцевий результат зростання рентабельності зумовлений насамперед підвищенням ефективності операційної діяльності й управління активами, тоді як скорочення зовнішніх джерел фінансування знизило мультиплікативний ефект від використання власного капіталу. Це підкреслює важливість балансу між ліквідністю, оборотністю та структурою капіталу для

забезпечення стабільної прибутковості підприємства. Разом з тим, для мінімізації ризиків спотворення фінансових результатів та підвищення прозорості обліку доцільним є впровадження системи внутрішнього контролю, побудованої за принципами податкового та бухгалтерського комплаєнсу.

З цією метою запропоновано алгоритм комплаєнс-контролю фінансових результатів підприємства (табл. 3.15), що охоплює всі етапи – від збору первинних документів і формування бухгалтерського результату до узгодження показників фінансової та податкової звітності. Такий підхід дозволяє своєчасно виявляти ризикові зони, мінімізувати податкові ризики та забезпечувати об'єктивність прийняття управлінських рішень.

Таблиця 3.15

Алгоритм комплаєнс-контролю фінансових результатів підприємства

Етап	Зміст процедури	Очікуваний результат
1	Збір та перевірка первинних документів	Повний і достовірний пакет даних для формування доходів і витрат
2	Класифікація доходів і витрат відповідно до Плану рахунків	Коректне групування інформації для обліку та аналізу
3	Формування фінансового результату у бухгалтерському обліку (рах. 7, 9, 79)	Достовірне відображення прибутку (збитку) у фінансовій звітності
4	Проведення податкових коригувань згідно ПКУ	Правильне визначення об'єкта оподаткування
5	Зіставлення фінансової та податкової звітності	Узгодженість показників звіту про фінансові результати і податкової декларації
6	Виявлення ризикових зон і можливих помилок	Своєчасне виявлення спотворень та податкових ризиків
7	Формування висновків і рекомендацій	Підготовка пропозицій для менеджменту щодо підвищення прозорості обліку і мінімізації ризиків

Алгоритм комплаєнс-контролю фінансових результатів підприємства є комплексним інструментом забезпечення достовірності облікової інформації та узгодженості фінансової і податкової звітності. На першому етапі здійснюється збір і перевірка первинних документів, що формує повний і надійний масив даних для відображення доходів і витрат. Далі проводиться

класифікація цих показників відповідно до Плану рахунків, що дає можливість правильно структурувати інформацію для бухгалтерського обліку та подальшого аналізу. Наступним кроком є формування фінансового результату в обліку за рахунками 7, 9 і 79, що забезпечує достовірне відображення прибутку або збитку у фінансовій звітності. Після цього здійснюються податкові коригування відповідно до норм Податкового кодексу України, що дозволяє правильно визначити об’єкт оподаткування. Важливим етапом є зіставлення даних фінансової та податкової звітності, яке гарантує їх узгодженість і виявляє можливі відхилення. Заключна частина алгоритму передбачає ідентифікацію ризикових зон та потенційних помилок, що дає змогу своєчасно реагувати на можливі спотворення та мінімізувати податкові ризики. Завершується процес формуванням висновків і рекомендацій для менеджменту, які спрямовані на підвищення прозорості обліку, зміцнення системи внутрішнього контролю та прийняття ефективних управлінських рішень.

Розроблений алгоритм комплаєнс-контролю фінансових результатів дозволяє забезпечити повноту та достовірність даних у фінансовій і податковій звітності, проте для потреб внутрішнього управління цього недостатньо. Керівництво підприємства потребує більш детальної інформації щодо ефективності окремих напрямів діяльності, щоб своєчасно реагувати на зміни у структурі витрат і доходів. З цією метою доцільним є формування внутрішніх управлінських звітів, які деталізують фінансові результати за центрами відповідальності або окремими бізнес-напрямами.

Одним із прикладів такої інформаційної підтримки менеджменту може слугувати управлінський звіт «Прибутковість операційної діяльності за центрами відповідальності» - табл. 3.16, що дозволяє не лише оцінити загальну ефективність підприємства, а й виявити найбільш рентабельні напрями діяльності та сфери з підвищеним рівнем витрат.

Таблиця 3.16

Управлінський звіт «Прибутковість операційної діяльності за центрами відповідальності» (приклад)

Центр відпові-дальності / напрямок бізнесу	Дохід, тис. грн	Прямі витрати, тис. грн	Непрямі витрати, тис. грн	Фінансовий результат, тис. грн	Рентабельність, %	Відхилення від плану, %	Коментар
Виробничий підрозділ №1	1200	800	200	200	16,7	+5	Виконано з перевищенням плану
Виробничий підрозділ №2	900	700	150	50	5,6	–10	Недоотримано через зростання витрат
МТП, автопарк	600	400	100	100	16,7	+2	Стабільна динаміка
Разом	2700	1900	450	350	12,9	–3	Загальний результат нижчий за план через витрати виробничого підрозділу №2

Управлінський звіт «Прибутковість операційної діяльності за центрами відповідальності» є інструментом внутрішнього аналізу, який дозволяє оцінити ефективність окремих підрозділів підприємства та виявити напрями, що потребують коригування. Він формує комплексне уявлення про доходи, прямі та непрямі витрати, фінансовий результат і рівень рентабельності, а також дає можливість зіставити фактичні показники з плановими орієнтирами.

У наведеному прикладі найбільш успішним виявився виробничий підрозділ №1, який перевищив планові показники й забезпечив рентабельність на рівні 16,7 %. Натомість виробничий підрозділ № 2 показав лише 5,6 % рентабельності через зростання витрат, що призвело до відхилення від плану на –10 %. МТП, автопарк продемонстрували стабільний фінансовий результат із позитивним відхиленням від плану. У цілому ж прибутковість операційної діяльності становила 12,9 %, що дещо нижче запланованого рівня, насамперед через неефективність роботи одного з виробничих підрозділів.

Таким чином, управлінський звіт не лише підкреслює сильні сторони

діяльності підприємства, а й вказує на проблемні зони, створюючи підґрунтя для прийняття обґрунтованих управлінських рішень і підвищення ефективності використання ресурсів.

Підсумовуючи результати управлінського аналізу, можна відзначити, що операційна діяльність підприємства в цілому є прибутковою, проте рівень її ефективності суттєво відрізняється за центрами відповідальності. Найбільш вагомий внесок у прибутковість забезпечив виробничий підрозділ № 1, тоді як підрозділ №2 показав найнижчу результативність через зростання витрат. Послуги, які надаються, залишалася стабільним джерелом доходу та зберегла позитивну динаміку. Це свідчить про необхідність удосконалення системи управління витратами у відстаючих підрозділах з метою підвищення загальної рентабельності.

ВИСНОВКИ

Одержані результати свідчать про досягнення мети дослідження і зводяться до таких висновків:

Фінансові результати є ключовою категорією економічної науки та облікової практики, що відображає кінцевий ефект від господарської діяльності підприємства за певний період. Вони є синтетичним індикатором ефективності управління, результативності використання ресурсів та конкурентоспроможності підприємства й виступають стратегічним орієнтиром для прийняття рішень. Їх правильне визначення та аналіз є критично важливими для забезпечення фінансової стабільності та сталого розвитку господарського суб'єкта. Його правильне визначення і аналіз є критично важливими для забезпечення фінансової стабільності та сталого розвитку господарського суб'єкта.

Фінансовий результат є центральним показником у Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід), надаючи користувачам деталізовану аналітичну інформацію за видами діяльності.

Узагальнена класифікація фінансових результатів підвищує прозорість облікової інформації, сприяє коректній оцінці ефективності та формує основу для стратегічного планування й подальших аналітичних досліджень.

У контексті системного підходу до оцінки ефективності діяльності підприємства ключову роль відіграє порядок формування фінансових результатів поряд із забезпеченням узгодженості облікових процедур та аналітичного супроводу.

Підприємство функціонує на загальній системі оподаткування та спеціалізується на вирощуванні зернових, бобових та олійних культур. Організаційна структура підприємства побудована за функціональним принципом і включає виробничий, економічний, бухгалтерський та адміністративний напрями. Керівництво здійснює директор, який координує

діяльність підрозділів і відповідає за стратегічний розвиток. Колектив підприємства є малочисельним, але стабільним, що забезпечує гнучкість управління й ефективний розподіл функцій між працівниками.

Облікова політика Підприємства базується на положеннях національних стандартів бухгалтерського обліку та чинного податкового законодавства. У практиці підприємства використовується прямолінійний метод амортизації, фактична собівартість для оцінки готової продукції та принцип нарахування для визнання доходів і витрат. Документообіг організовано відповідно до затвердженого графіка, що забезпечує своєчасність і достовірність облікових даних. Загалом облікова політика спрямована на спрощення облікових процедур і створення надійної інформаційної бази для управління фінансовими результатами.

Фінансовий стан Підприємства упродовж 2022 – 2024 рр. характеризується поступовим зміцненням позицій та зростанням рівня фінансової стійкості. Підприємство скоротило обсяг короткострокових зобов’язань і суттєво наростило власний капітал, що забезпечило підвищення автономії та платоспроможності. Показники ліквідності демонструють перевищення нормативних значень, що свідчить про достатність ресурсів для покриття поточних зобов’язань. Загалом господарство сформувало стабільну фінансову базу, яка створює передумови для подальшого розвитку та інвестиційної привабливості.

У 2022 – 2024 рр. у діяльності Підприємства відбулися суттєві зміни у структурі доходів і витрат. Доходи підприємства зросли більш ніж удвічі за рахунок збільшення основних операційних надходжень, що свідчить про активізацію виробничої діяльності та розширення ринкових можливостей. Водночас витрати зросли майже на 85 %, причому вагому частку почали формувати інші операційні витрати, що знизило частку собівартості у їх структурі. Загалом це відображає не лише посилення ділової активності, а й підвищення фінансових ризиків, пов’язаних зі зростанням витратного

навантаження.

Загалом аналіз формування фінансових результатів та рентабельності Підприємства показав істотне зростання ефективності діяльності у 2024 р. порівняно з 2022 р. Прибутковість підприємства забезпечена насамперед підвищенням обертання активів, зростанням ліквідності та збільшенням рентабельності реалізації. Водночас скорочення частки зобов'язань у структурі капіталу зменшило фінансовий ризик, але водночас обмежило мультиплікативний ефект від використання позикових ресурсів. У підсумку підприємство досягло більш стійкої фінансової позиції, що є передумовою для подальшого розвитку.

На підставі проведеного дослідження запропоновано впровадження алгоритму комплаєнс-контролю фінансових результатів підприємства, що забезпечує узгодженість фінансової та податкової звітності, своєчасне виявлення ризикових зон та підвищення прозорості обліку. Додатково рекомендовано використовувати управлінський звіт «Прибутковість операційної діяльності за центрами відповідальності», який дає змогу оцінити ефективність окремих підрозділів і визначити напрями для оптимізації витрат. Реалізація цих пропозицій сприятиме підвищенню рентабельності, зміцненню фінансової стійкості та підвищенню якості управлінських рішень на підприємстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Багрій Н., Тивончук О. Облік фінансових результатів діяльності суб'єктів малого підприємництва та шляхи його вдосконалення. *Молодий вчений*. 2019. № 3 (67). С. 413 - 418.

2. Борняк О. О., Скаско О. І. Сучасні проблеми бухгалтерського обліку фінансових результатів діяльності будівельних підприємств. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка*. 2024. Випуск 1(63). С. 259 - 265.

3. Василюк М., Кузьмін Т., Дмитрів, М. Організація обліку та контролю фінансових результатів як складова системи управління підприємством. *Економіка та суспільство*. 2024. № 68. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5044 (дата звернення: 15.10.2025).

4. Вашків О. П., Фірман Н. Я. Економічна сутність фінансового результату підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Випуск 5 (22). С. 162 – 168. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/35409 (дата звернення: 15.10.2025).

5. Гордієнко Н. І. Фінансовий облік : навч. посіб. 3-тє вид., перероб. і допов. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023. 288 с.

6. Гончаренко П. О. Методичний підхід до аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. *Нові горизонти розвитку бізнесу в умовах сучасних викликів. Можливості та механізми підтримки бізнесу в умовах європейської інтеграції:* матеріали міжнар. наук.-практ. конф. здоб. вищ. освіти і мол. вчених, м. Харків 26 квітня 2024 р. Харків: Держ. біотехнологічний ун-т, 2024. С. 153 - 154. URL: http://btu.kharkov.ua/nauka/konferentsiyi/ (дата звернення: 15.10.2025).

7. Горошанська О. О., Кащена Н. Б. Аналітичне забезпечення управління розподілом прибутку підприємства. *Економіка та суспільство*.

2017. № 13. С. 1065 - 1071.

8. Губарик О., Іванова Д. Особливості обліку фінансових результатів діяльності малого підприємства та напрями його удосконалення. *Економіка та суспільство*. 2025. № 59. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3513 (дата звернення: 15.10.2025).

9. Гудзь Н. В. Облікова модель формування фінансових результатів діяльності в умовах євроінтеграційних процесів в Україні. *Економіка та суспільство*. 2017. Вип. 13. С. 1339 – 1346. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/13_ukr/223.pdf (дата звернення: 15.10.2025).

10. Дзюба О. М., Майстер Л. А. Облікове забезпечення формування фінансових результатів підприємства. *Приазовський економічний вісник*. 2021. Випуск 5(28). С. 156 - 161.

11. Дорошенко А. П., Дорошенко О. О., Телятник В. В. Вплив системи оподаткування на фінансові результати діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2023. № 11. URL: https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/2531 (дата звернення: 15.10.2025).

12. Зудова І. Ю., Стась О. Г. Сутність та значення фінансових показників в системі функціонування підприємства. *Молодий вчений*. 2017. № 10 (50). С. 893 – 897. URL: http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/10/202.pdf (дата звернення: 15.10.2025).

13. Ілляшенко О. В., Морар Є. М. Сучасні підходи до оптимізації процесу управління фінансовими результатами підприємства. *Причорноморські економічні студії*. 2024. Вип. 87. С. 137 - 144.

14. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій № 291 від 30 листопада 1999 р. *Верховна Рада України*. URL:

http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99. (дата звернення: 15.10.2025).

15. Канцедал Н. А., Єрмолаєва М. В. Інституційна модель обліку переведення боргу кредитора: вплив на фінансовий результат. *Стратегічні пріоритети розвитку бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в умовах глобалізації :* матеріали ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 19 листопада 2024 р.) / за ред. проф. Назаренка О. В. Суми: СНАУ, 2024. С. 297 - 300.

16. Коваль Л. В., Резніченко Р. В. Поняття фінансового результату діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2024. № 2. URL:https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/3114/3150 (дата звернення: 15.10.2025).

17. Ковальова О., Іоргачова М. Фінансовий результат як індикатор інвестиційної привабливості підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. № 46. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2024 (дата звернення: 15.10.2025).

18. Ковтун Н., Лихач О., Моцак О. Удосконалення механізму управління фінансовими результатами підприємства. *Галицький економічний вісник*. 2019. № 1. С. 115 - 122.

19. Козлов В. П., Юрчишин Д. В. Оцінка впливу чинників а фінансовий результат підприємства. *Ефективна економіка*. 2023. № 11. URL: https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/2526 (дата звернення: 15.10.2025).

20. Кононенко Ж. А., Грибовська Ю. М., Ходаківська Л. О. Фактори зміни величини фінансових результатів підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 1. С. 27 - 32. URL: http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=6968&i=3 (дата звернення: 15.10.2025).

21. Крисоватий А. І., Панасюк В. М., Мельничук І. В. Бухгалтерський облік та оподаткування : підруч. Тернопіль : ЗУНУ, 2024. 637 с.

22. Кушнір Л. А., Коркушко О. Н., Кушнір В. О. Вплив облікової політики на організацію обліку господарюючого суб’єкта. *Приазовський*

економічний вісник. 2020. Вип. 3 (20). С. 246 - 251.

23. Лега О. В., Безкровний О. В., Ромаш Д. В., Шевченко А. О., Турченко А. Ю. Податковий комплаєнс: сутність, значення та стратегії впровадження. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 8. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.14949251.

24. Лескова С. Показники фінансового аналізу: що дають, як порахувати, де застосовуються. *Financial Academy*. 2023. URL: https://finacademy.net/ua/materials/article/pokazateli-finansovogo-analiza-predpriyatiya (дата звернення: 15.10.2025).

25. Лесюк А. С. Оцінка фінансових результатів діяльності підприємств в Україні. *Агросвіт*. 2020. № 15. С. 67 - 73. URL: http://www.agrosvit.info/?op=1&z=3274&i=9 (дата звернення: 15.10.2025).

26. Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 304 с.

27. Мазур Н. А. Фінансові результати підприємств України: особливості бухгалтерського забезпечення їх формування та управління. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія : Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами діяльності)*. 2023. № 8. URL: https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2023-8-09-01 (дата звернення: 15.10.2025).

28. Малініна Т. П., Підгорна О. А. Роль та значення прогнозування фінансових результатів діяльності підприємства. *Економічні студії*. 2016. № 2. С. 85 - 88.

29. Мардус Н. Ю., Брік С. В. Теоретичні і методичні підходи до визначення поняття «фінансовий результат» у фінансовому обліку та аудиті. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління.* 2021. Випуск 2 (29). С. 148 – 153. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/29_2021/24.pdf (дата звернення: 15.10.2025).

30. Масюк Ю. В., Боюн В. Ю. Управління фінансовими результатами діяльності сільськогосподарського підприємства. *Економіка та держава*.

2021. № 10. С. 93 - 96.

31. Мелень О. В., Полтавець О. В. Фінансові результати діяльності підприємства: визначення, класифікація, управління. *Вісник НТУ «Харківський політехнічний інститут».* 2017. № 46 (1267). С. 109 - 114.

32. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 28.03.2013 № 433. URL: https://document.vobu.ua/doc/3414. (дата звернення: 15.10.2025).

33. Миколенко І. Г., Гребельна А. Д. Чинники прибутковості підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2021. № 6 (33). С. 149 - 154.

34. Миколенко І., Дігтяр В. Механізм формування фінансових результатів діяльності підприємства. *Економіка та суспільство.* 2021. № 32. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-17 (дата звернення: 15.10.2025).

35. Мордвинов К. О., Скорнякова Ю. Б. Облікові аспекти ідентифікації та визначення фінансових результатів діяльності підприємства. *Актуальні питання економіки, фінансів, обліку, менеджменту і права: теорія і практика* : збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції. (Ізмаїл, 18 січня 2025 р.). Ізмаїл : ЦФЕНД, 2025. С. 35 - 37.

36. Мордвинов К. О., Скорнякова Ю. Б. Фінансові результати діяльності підприємства: принципи обліку та облікова політика. *Економіка та суспільство*. 2025. № 71. URL: https://economyandsociety.n.ua/index. php/journal/article/view/5460/5401 (дата звернення 15.10.2025).

37. Мулик Т. О., Стебловський А. О. Фінансові результати підприємства : сутність та особливості відображення у звітності. *Агросвіт*. 2024. № 5. С. 86 - 95.

38. Нагорна І. В., Бондаренко В. О. Облік і аналіз фінансового результату в системі управління підприємством. *Ефективна економіка*. 2021. № 11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2021/105.pdf (дата

звернення: 15.10.2025).

39. Назаренко І. М., Чуйко В. Ю. Облік та аналіз фінансових результатів підприємства: особливості, тенденції та проблеми. *Економіка та держава*. 2022. № 9. С. 44 – 50. URL: https://www.nayka.com.ua/index.php/economy/article/view/498/505 (дата звернення: 15.10.2025).

40. Назаренко О. В., Лукаш Р. В. Фінансові результати : сутність та особливості організації бухгалтерського обліку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 22. С. 19 – 25.

41. Назаркевич Д. В. Стригуль Л. С. Дослідження поняття та класифікація фінансових результатів підприємства. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством:* матеріали 4-ї Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., 31 березня 2021 р. Ч. 1 / орг. ком.: Л. Дорогань-Писаренко [та ін.] ; Полтав. держ. аграрна академія. Полтава, 2021. С. 183 - 184. URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/53013 (дата звернення 15.10.2025).

42. Назарова Г. Б., Кононенко Л. В., Калашнікова, А. К. Облікові процедури формування фінансових результатів: сучасний стан та напрями їх вдосконалення. *Економічний простір*. 2020. № 156. С. 206 - 212.

43. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України № 73 від 07 лютого 2013 р. *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ z0336 -13. (дата звернення: 15.10.2025).

44. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : Наказ Міністерства фінансів України № 290 від 29 листопада 1999 р. *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99. (дата звернення: 14.10.2025).

45. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку

16 «Витрати» : Наказ Міністерства фінансів України № 318 від 31 грудня 1999 р. *Верховна Рада України.* URL: http://www.zakon.rada.kiev.ua. (дата звернення: 14.10.2025).

46. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток» : Наказ Міністерства фінансів України № 353 від 28 грудня 2000 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01#Text. (дата звернення: 15.10.2025).

47. Ніколаєва Г. А. Облік і аналіз фінансових результатів. URL: https://dspace.znu.edu.ua/jspui/handle/12345/5539 (дата звернення: 15.10.2025).

48. Олійник С. О. Облік фінансових результатів підприємства. *Науковий Огляд.* 2017. № 10 (42). С. 1 – 6. URL: https://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/1347 (дата звернення: 15.10.2025).

49. Онищенко О., Солодков Д. Формування фінансового результату та управління прибутком: розподіл і використання. *Економіка та суспільство*. 2022. № 44. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1846/1780 (дата звернення: 15.10.2025).

50. Орєхова А. І., Толстошеєва В. С. Організаційні аспекти та проблеми обліку фінансових результатів діяльності підприємств. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2021. №6 (123). С. 140 – 143.

51. Павелко О. В. Фінансові результати основної діяльності будівельних підприємств : організаційно-методологічні засади обліку : монографія. Рівне : НУВГП, 2020. 604 с.

52. Пасенко Н. С. Організація обліково-аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки.* 2017. Вип. 7. С. 854 - 859.

53. Пеняк Ю. С., Гороховацька Н. В. Сучасні проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами. *Економічний простір*. 2020. № 159. С. 97 – 101.

54. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02 лютого 2010 р. *Верховна Рада України*. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17. (дата звернення: 14.10.2025).

55. Пушкар М. С., Гавришко Н. В., Романів Р. В. Історія обліку та контролю господарської діяльності. Тернопіль : Карт-бланш, 2003. 223 с.

56. Пчелинська Г. В., Кирилова М. В. Сучасна проблематика обліку фінансових результатів за видами діяльності. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2020. №6 (262). С. 97 – 102.

57. Рзаєв Г. І., Драгочинська Д. О. Обліково-аналітичні процедури підтримки безпеки формування доходів, витрат і фінансових результатів. *Вісник Хмельницького національного університету: Економічні науки*. 2019. С. 62 – 65. URL: https://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/01/14-14.pdf (дата звернення: 15.10.2025).

58. Роз'яснення щодо складання річної фінансової звітності за 2024 рік відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності. URL: https://bank.gov.ua/ua/news/all/rozyasnennya-schodo-skladannya-richnoyi-finansovoyi-zvitnosti-za-2024-rik-vidpovidno-do-mijnarodnih-standartiv-finansovoyi-zvitnosti (дата звернення: 15.10.2025).

59. Руденко В., Плець І. Вплив податків на фінансові результати діяльності підприємств в Україні. *Економіка та суспільство*. 2025. № 79. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/6703 (дата звернення: 15.10.2025).

60. Селіверстова Л. С., Скрипник О. В. Фінансовий аналіз: навч.-метод. посіб.; за заг. ред. С. М. Безрутченка. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 274 с.

61. Сірик Т. А. Проблемні питання визначення сутності поняття «фінансовий результат» діяльності підприємства. URL: http://www.rusnauka.com/21_APSN_2016/Economics/7_214588.doc.htm. (дата звернення: 15.10.2025).

62. Скорнякова Ю., Мордвинов К. Фінансові результати діяльності підприємства: принципи обліку та облікова політика. *Економіка та суспільство*. 2025. № 71. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5460 (дата звернення: 15.10.2025).

63. Скрипник М. І., Шайнюк І. В. Облік фінансових результатів в умовах імплементації стандартів обліку. *Інтернаука*. 2020. № 17. URL: https://www.internauka.com/ua/issues/2020/17/6426 (дата звернення: 15.10.2025).

64. Степаненко О. І. Інтерпретація обліково-економічної категорії «фінансові результати», їх класифікація. *Науковий вісник Ужгородського національного університету.* 2022. Вип. 41. С. 112 - 117.

65. Томчук О. Ф., Михальчишина Л. Г. Аналітичні можливості звіту про фінансові результати (звіту про сукупній дохід). *Глобальні та національні проблеми економіки.* 2018. Випуск 22. С. 993 - 1000.

66. Турченко А., Дяговець Є. Діагностика бухгалтерських помилок: класифікація та методи виявлення. *Актуальні проблеми сучасної науки*: *теоретичні та практичні дослідження молодих учених* : матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф. (Полтава, 14–15 квіт. 2025 р.). Полтава, 2025. С. 323 – 326.

67. Турченко А., Христенко З. Операційна діяльність як об’єкт управлінського обліку. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством :* матеріали VIII Всеукр. наук.-практ. конф., ч. 1, (Полтава, 25 берез. 2025 р.). Полтава : Полтавський державний аграрний університет, 2025. С. 378 – 380.

68. Удодова Я., Книрік Н., Зуб М. Облік та аналіз фінансових

результатів на аграрних підприємствах. *Економіка та суспільство*. 2025. № 79. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/6780 (дата звернення: 15.10.2025).

69. Фесенко В. В., Воронцова Л. А. Аналіз фінансових результатів підприємств України. *Ефективна економіка*. 2020. № 1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7563 (дата звернення: 15.10.2025).

70. Чернікова І. Б., Популях А. М. Проблемні аспекти організації обліку доходів і витрат. *Інфраструктура ринку*. 2020. Випуск 43. С. 466 – 470. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/43_2020_ukr/85.pdf (дата звернення: 15.10.2025).

71. Шипіна С. Б. Зарубіжний досвід розкриття інформації про фінансові результати у фінансові звітності та МСФЗ. *Науковий вісник Херсонського державного університету : Серія економічні науки*. 2016. Вип. 17. Ч. 4. С. 147 – 150. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_17/4/38.pdf. (дата звернення: 15.10.2025).

72. Шмиголь Н. М., Антонюк А. А., Косимськова О. Ю. Сучасні підходи до обліку фінансових результатів діяльності підприємств. *Держава та регіони. Сер.: Економіка та підприємництво*. 2016. № 3 (90). С. 63 - 71.

73. Якименко М. В. Бухгалтерський облік формування фінансових результатів в умовах ризик-орієнтовного управління : автореф. дис. … канд. екон. наук: 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)»; Житомирський державний технологічний університет. Житомир, 2016. 22 с. URL: http://eztuir.ztu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5126/1/aref_Якименко_на%20сайт.pdf. (дата звернення: 15.10.2025).

74. Янчева Л. М., Чернікова І. Б., Кузнецова С. О. Обліково-інформаційна система управління прибутком торговельних підприємств : монографія. Харків : ХДУХТ, 2012. 217 с.

75. Яременко Л. М., Авдалян К. В. Особливості бухгалтерського обліку фінансових результатів об'єднань підприємств. *Агросвіт*. 2020. № 8. С. 109 – 117. URL: http://www.agrosvit.info/?op=1&z=3167&i=13 (дата звернення: 15.10.2025).

Додатки